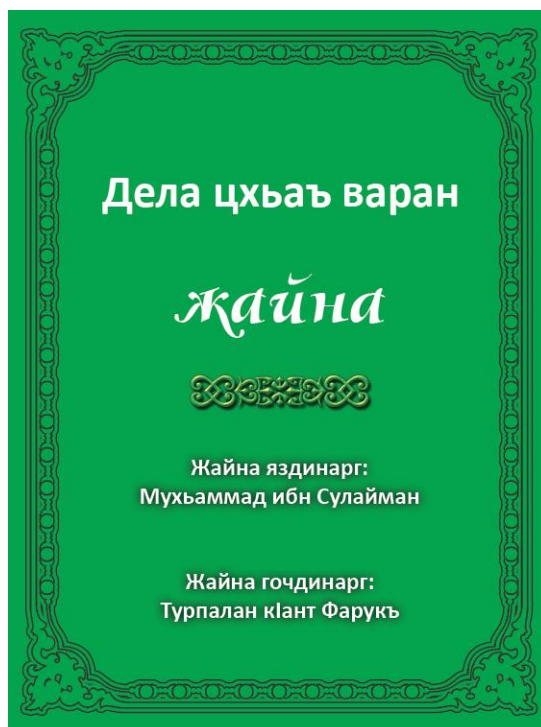

Дела цхъаъ варан жайна

Гочдархочуьнан дешхьалхе

ХIокху жайно Iамадо: уггаре коьрта долу Дела цхъаъ вар, динан бух лоруш долу «**Кхин дела вац АллахI бен, Мухъаммад Цуьнан лай, элча ву**» боху дешнех нийса кхетар, цуьнца Iамал муха ян еза, АллахI реза хир волуш муха ала деза, иштта ширк а, ширкан тайпанаш а, хIунда аьлча, ширк ду - дуьне а, эхарт а дакъаза доккхуш дерг, ван ма-веззар АллахI цхъаъ вар а, бусалба стага шен иман а, Iакъидат а муха лардан деза а, доIанаш цхъана АллахIе дан дезаш хилар а, бала дIаайбар а, гIо даитар а, оьрца доссор а – цхъана АллахIан карахь хилар а, бIаьрг ца хилийта а, цхъана пайдане сатесна а лагжайнаш а, хIайкалш а охкаран хьукма а, шен хьашташкахь цхъана АллахIе верза везаш хилар а, болх Цунна тIебиллар а, бозбуунчаллах а, хиндерг хаьа бохучарех а, пал туьйсучарех дерг а, беллачаьрга кхайкхар а, цаьрга тIера баланаш дIаайбар дехар ширк хилар а, дитташкара а, тIулгашкара а беркате сатийсаран хьукма а, доьгIначунна оьгIаз эха ца магар а, дуйнаш дукха даарах дерг а, суьрташ дахкар даккхийрачу кьинойх кьа хилар а, ширк хьадолу хьостех цхъа хьост хилар а, кешнаш даздан а, царна тIехь гIишлош ян а, уьш лаьттара лекха хьалаийдан ца магар а. Доццу аьлча, цIенна АллахI цхъаъ муха ван веза а, ширках муха лардала деза а, Iакъидат цIена муха латтон еза а.

Дакъа 1: Дела цхъаъ вар дуьйцу жайна (тавхъид)

Къинхетамечу, Къинхетам бечу АллахІан цІарца!

Хастам бу АллахІана! АллахІан къинхетам а, маршо а хуьлда Мухъаммадана а, цуьнан доьзална а!

АллахІа, Лекха ву И, аьлла:

«Адамаш а, жинаш а ца кхоьллина Аса - цаьрга Сайна лолла (Ибадат) дайтаран дуьхъа а бен» («аз-Зáрийат»: 56).

Иштта Цо аьлла:

«ХІора кьоме элча вахийтина Оха: «АллахІ цхъаъ ве, тІагІуьтана лолла дарх а ларло»» («ан-Нахъл»: 36).

Иштта Цо аьлла:

«Хъан Дала тІедиллина хьуна Ша воцучунна цхъанна а лолла ца дар, дена-нанна чІогІа дика хилар а. Нагахъ дех-ненах цхъаъ я ший а къанлахъ, ткъа ма олийла ахъа цаьрга: «Тпуй», тІе а ма чийха царна, дош а лараме ала цаьрга. Къахеташ, муьтІахъаллин тІам охъа а таІабе царна хъалхахъ, ала а ала: «Сан Дела! Къинхетам бе Ахъа царех, жима волуш цара со кхиочу хенахъ соьх къинхетам ма-барра»» («ал-Исраъ»: 23-24).

Иштта Цо аьлла:

«Лолла де АллахІана, Цуьнца цхъаьна нисъяй цхъа а хІума, накъост а ма лаца» («ан-Нисаъ»: 36).

Иштта Цо аьлла:

«Ала: «СхъатІедуьйла, аса доьшур ду шуна шун Дала шуна цамагийнарг (хъарам динарг)». Цуьнца цхъаьна нисъяй цхъа а хІума, накъост а ма лаца, дена-нанна дика а хила. Шайн бераш а ма дайъа, кьоьллекх кхералой, Тхо ма дай шуна а, царна а рицкъа латториш. Боьха хІуманашна (*даккхийчу кьиношна, зина санна долучу*) улле а ма гІо, гуш долучарна а, хьулдиначарна а. Са (*адам*) а ма де, АллахІа дихкина (*хъарам дина*) долу, нагахъ и дан бакъо шун яцахъ. ХІара АллахІа весет до шуьга, цуьнца кхеташ а, ойла еш а шу хилийтаран дуьхъа. Боберийн даьхнийна тІе (*улле*) а ма гІерта, цунна сов дика дерг дан Іалашонца а бен, иза гІеметта хІотталц. Барам-бустам а, терза а нийса леладе. Адамна тІе ца дуьллу Оха цуьнан ницкъ кхочуш дерг бен. Шаьш къамел дечу хенахъ бакъдерг а ала, гергарачух хъакхалуш и делахъ а. АллахІаца биначу бартана тешаме а хила (*я АллахІаца бина барт а ларбе*). ХІара АллахІа шуьга дина весет ду - хъехам дІалаца магар-кха аша. Иштта бу хІара Сан нийса некъ, ткъа тІаьхъа даза цунна, (*кхечу*) некъашна тІаьхъа ма даза, хІунда аьлча цара тилор ду шу Цуьнан некъа тІера (*дина тІера*). ХІара Цо шуьга дина весет ду - **Делах кхоьруш хила магар-кха шу!**» («ал-АнІам»: 151-153).

Ибн МасІуда аьлла:

«Мухъаммадан (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) весет ган луучо, шена тІехъ цуьнан мухІар а долуш, доьшийла Сийлахъ-Везачуьнан дош: **«Ала: «СхъатІедуьйла, аса доьшур ду шуна шун Дала шуна цамагийнарг(хъарам динарг)».** Цуьнца цхъаьна нисъяй цхъа а хІума, накъост а ма лаца ...» - хІокху дешнашна тІекхаччалц:«...ХІара - Сан нийса некъ бу» (ат-Тирмизи [3072]).

Му'аз бин Жабала (АллахИ реза хуьлда цунна) дийцина:

«Цкъа виран тЕхь пайхамарна (АллахИера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) тЕхьа тЕхиъна а волуш, цо хаьттира соьга:«ХИай Му'аз! Хьуна хаьий-те АллахИан хьалхэ лаьшна тЕхь долу хьакъ хИун ду а, лаьшна хьалхэ АллахИана тЕхь долу хьакъ хИун ду а?». Аса элира: «АллахИана а, Цуьнан элчанна а диках хаьа-кха и». Пайхмара (АллахИера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира: «АллахИан хьалхэ лаьшна тЕхь долу хьакъ - цара Цунна лолла(*Ибадат*) дар ду, Цуьнца цхьаьна нисйина цхьа а хИума, накъост а ца лоцуш. Лаьшна хьалха АллахИана тЕхь долу хьакъ - Цо Газап цадалар ду, Шеца нисйина цхьа а хИума, накъост цалаьцначунна». Аса хаьттира: «ХИай АллахИан элча, нахе хаийтий аса и хаза кхаь?». Пайхмара (АллахИера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) жоп делира: «ХИан-хИа, ма хаийта, цу тЕе а тевжина (*Гамалш ца еш*) шайн сатедийр ду цара (*Далла Гуллакх дарна тЕхь, сутаралла юьтур ю цара, Гамалш кЕеззиг ян хИуьттур бу уьш, шаьш ширк ца дичахьанна бохуш, и хаза кхаь шайна бух лаьцна, ткьа цо дикане кхачор бац уьш, цундела ма хаийта царна*)» (Бухари, Муслим).

Дакъа 2: Тавхьидан дозалла а, муьлхачу къиноьх цо дIацIанво а

Сийлахь-Везачу АллахИа аьлла:

«Делах а тешна, шайн тешар зуламах (*ширках*) из ца динарш - кхерамазаллехь бу уьш, нийсачу новкъа тЕе нисбелларш а бу уьш» («ал-АнIам»: 82).

Губадат бин ас-Самита (АллахИ реза хуьлда цунна) аьлла, АллахИан элчано (АллахИера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна)элира аьлла:

«Товшалла динарг: АллахИ бен кхин Дела цахилар - Ша цхьаь волу, Шеца цхьа а накъост а воцуш, Мухьаммад хилар а - Цуьнан лай а, элча а, Иса хилар а - АллахИан лай а, Цуьнан элча а, Цуьнан дош а, Мареме кхачийна долу, Цуьнгарчу син да а, ялсамани бакъ хилар а, жовжагIати бакъ хилар а, ткьа иза - ялсаманечу вохуьйтур ву АллахИа, цуьнан Iамалшка хьаьжжина» (Бухари, Муслим).

Итбанан хьадисехь боху:

«...ХИунда аьлча, боккъалаь, АллахИа жовжагIатах хьалха воккху, ша аьлла верг: «Дела вац, АллахИ бен», цуьнца АллахИан юьхь (*реза ян*) а гIерташ» (Бухари, Муслим).

Абь СаIуд ал-Худрийс дийцина, АллахИан элчано (АллахИера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) дийцира, Мусас элира аьлла:

«Сан Дела! Iамадехьа суна аса даима Хьо хьехон волу а, цуьнца со Хьоьга кхойкхун волу а хИума!». Дала аьлла:«Алахь, хИай Муса: «Дела вац, АллахИ бен!». Мусас аьлла: «Сан дела! Хьан берриге лаьш ма бу уьзза олуш!». Дала аьлла: «ХИай Муса! ВорхИ стигал, оцу чохь мел дехачу хИуманца, Со воцург, иштта ворхИ латта а терзанан цхьана кедахь хилча, «Дела вац, АллахИ бен» (*боху*) дош вукха кедахь хилча, и дош чохь долу кад сов узур ма бара» (ибн Хьиббан, Хьаким).

Тирмизис дийцина («хьасан» - «дика» хьадис ду а аьлла цо и), Анаса дийцина долу:

«Суна хезна, АллахИан элчано (АллахИера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) олуш: «АллахИа, Лекха ву И, аьлла: «ХИай Адаман кIант, нагахь къиношца хьо суна дуьхьал вагIахь, латтанан доккхаллин барамехь дукха, ткьа хьо Суна хьалха дIа а хИоттахь, Соьца цхьа а хИума накъост нисйина а йоцуш, ткьа оццул дукха гечдар лур ма ду Аса хьуна и бахьанехь»».

Тирмизис дийцина и хьадис Анасера, Дáрабийс а, Ахьмада а дийцина и хьадис Абу Заррера, Тiабаранис а дийцина и хьадис ибн Iаббáсера (чIогIа хьадис ду).

Дакъа 3: Теша ма-веззара АллахI цхьаъ хиларх тешнарг - ялсамани чу гIур ву, хьесап а доцуш

АллахIа (Лекха ву И) аьлла:

«Боккъалаъ, имам (баъчча) вара ИбрахIим - АллахIана муьтIахь а волуш, Дела цхьаъ а веш. Мушрикех а вацара иза» («Нахъл»: 120).

АллахIа (Лекха ву И) аьлла:

«Шайн Делаца нисбина накостий ца лоцуш берш а» («ал-Муьминун»: 59).

Хьусайн бин Iабдуррахьмана дийцина:

«СаIид бин Джубайр волчохь вара со цкъа, цо хаьттира: «Седа хьанна гира шух, сийсара охьабоежна болу?». Аса жоп делира: «Суна гира». Цул тIаьхьа аса элира: «Амма со ламазехь вацара, (дIаьвшечу гезиго) лаьцна (къовзийна) Iаш вара со». Цо хаьттира: «XIун дира ахьа тIаккха?». Аса жоп делира: «ДоIанаш дийшира аса». Цо хаьттира: «XIун дага деана дира ахьа и (я мича хIуманна тIетевжина дира ахьа и)?». Аса жоп делира: «ШаIабис тхайна дийцина хьадис дага а деана». Цо хаьттира: «XIун дийцина цо шуна?». Аса жоп делира: «Цо тхуна дийцира, Бурайдат бин Хьусайба дийцира аьлла: «Дуьхьал доIанаш деша мегаш ду - бIаьрг хиларна а, саьрмико я сту лоцучу гезиго лацарна а». Цо элира: «Шена хезнарг схьаэцначо дика а, нийса а дина - вай цунна хIуммаъ ца боху. Амма ибн Iаббаса дийцина тхуна, пайхамара (АллахIера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла: «Умматаш гайтира суна (стигала ваьккхиначу буса). TIаккха цхьа пайхамар гира суна нахах - кIеззигчу тобанца, кхин пайхамар а - цуьнца цхьаьна цхьа-ши стаг а волуш, кхин пайхамар а - цуьнца цхьаьна цхьа а воцуш. ЦIеххьана дуккха а нах хIиттира суна хьалха, тIаккха сан ойла хилира - иза сан уммат дукха аьлла. Амма соьга элира: «XIара – Муса а, цуьнан къам а ду». Со цхьана агIор дIахьаьжча, ткъа цигахь кхин а дуккха а нах гира суна, соьга элира: «XIара ду хьан уммат. Цаьрца цхьаьна кхузткъе итт эзар ялсамане гIон верг ву, хьесап а, Iазап а доцуш». Цул тIаьхьа, хьала а гIаьттина, шен цIа чу вахара иза. TIаккха ойла еш къамеле бевлира нах, оцу ялсамане боьлхучеран хьокъехь царех цхьаболчара элира: «Схьахетарехь, АллахIан элчанан накъостий (асхьабаш) хилларш хир бу уьш». Ткъа вукхара элира: «Доллачул хьалха - бусалба динехь бина а, АллахIаца цхьа а накъост ца нисвина а берш хир бу уьш». Кхин а шайн дагахь дерш элира цара. TIаккха АллахIан элча (АллахIера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) уьш болчу чувеара, ткъа цара дIадийцира цуьнга шайна хеттарг, цо элира: «Уьш – шайна доIанаш дешар ца лоехурш берш а бу, (дегIа тIера меттигаш дарбанна) яга ца йийриш а, и ца лоехурш а, харц хьесапех ца тешаш берш а, шайн Далла тIе болх буьллуш берш а бу». TIаккхаIуккаша бин Мухьсина, хьала а гIаьттина, элира: «АллахIе дехахь - со царех цхьаъ вар». Пайхамара (АллахIера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) аьлла: «Цаьрца хир ву хьо». Цул тIаьхьа кхечу цхьамма а, хьала а гIаьттина, аьлла: «АллахIе дехахь - со а хилийтар царех цхьаъ». Пайхамара (АллахIера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) аьлла: «Оцу тIехьIуккашас хьалхе яьккхи хьол а»» (Бухари, Муслим, Тирмизи).

Дакъа 4: Ширках ларвала а, кхера а везаш хилар

АллахІа (доллучунна Ницкъ кхочуш а, ТІехвоккха а ву И) аьлла:

«Боккъалаъ, АллахІа геч ца до Шеца накъостий нисбарна, диссинчу (я цул а лахарчу) къиношна гечдо Цо - Шена лиъначунна...» («ан-Ниіаъ»: 48).

ИбрахІим пайхамара (АллахІера маршо хуьлда цунна) аьлла:

«Со а, сан кІентий а ларбе Ахъа – цІунашна лолла дарах» («ИбрахІим»: 35).

Пайхамара (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) цхъана хъадисехъ аьлла:

«Шуьгара даларна со кхоьруш волу уггаре кхерамениг - жима ширк ду». И хІун ду аьлла шега хьаттича, жоп делира цо: «МоттаргІа ю».

Ибн МасІуда дийцина, пайхамара (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла:

«АллахІ а витина, Цуьнга ша нисвиначуьнга кхойкхуш велларг - жьожжахате гІур ву» (Бухари).

Муслима далийна Жабиран (АлахІ реза хуьлда цунна) хъадис, АллахІан элчано (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла:

«АллахІана хьалха хІоьттина верг, Цуьнца цхъа а хІума (декъашхо, накъост) нис а ца еш, - ялсамани чу гІур ву иза. Амма Цунна хьалха хІоьттина верг, Цуьнца муьлхха а цхъа хІума (декъашхо, накъост) нисйина а волуш, - жьожгаІати чу гІур ву иза» (Муслим).

Дакъа 5: «Кхин дела вац, АллахІ бен» бохучу тоьшаллина ТІекхайкхар

АллахІа (Лекха ву И) аьлла:

«Ала: «Иштта (я хІара) бу сан некъ. Аса а, суна тІаьхъабозучара а АллахІе кхойкху шеко йоцучу Іилманан буха тІехъ. ТІехъІена ву АллахІ, со мушрикех а вац» («Юсуф»: 108).

Ибн Іаббаса дийцина, МуІаз (АллахІ реза хуьлда цаьршинна) Йемене вохуьйтучу хенахъ, АллахІан элчано (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) цуьнга элира аьлла:

«Китабан охІланах болучу нахана тІевоьдуш ву хьо. Айхъа дуьххъара уьш тІекхойкхуш дерг хуьлийтийла ахъа - «Кхин дела вац, АллахІ воцург» боху тоьшалла (кхечу ривайатехъ боху: «АллахІ цхъаъ варе кхайкха уьш»). Нагахъ оцу тІехъ уьш хьуна муьтІахъ хилахъ, дІахайта царна: АллахІа хІора дийнахъ-буса пхиъ ламаз дар парз дина тІедиллина хилар. Нагахъ оцу тІехъ а уьш хьуна муьтІахъ хилахъ, дІахайта царна: АллахІа закат парз а дина тІедиллина хилар - царех хьал долучаьргара схъа а оьцуш, царна юккъерачу къехошна пайдехъ хъажош долу. Нагахъ оцу тІехъ а уьш хьуна муьтІахъ хилахъ: церан тоьллачу бахамна тІегІортарах ларлойла хьо, Іазапехъ валлийначуьнан (я шена зулам дина волучуьнан) доІанах а кхоьрийла хьо - хІунда аьлча цунний, АллахІаний юккъехъ пардо дац хьуна» (Бухари, Муслим).

СахІл бин СаІда (АллахІ реза хуьлда цунна) дийцина, Хайбар йоккхучу дийнахъ АллахІан элчано (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла:

«Кхана цхъана стеган кара байракх лур ма ю аса - АллахІ а, Цуьнан элча а везаш волучу а, ша АллахІана а, Цуьнан элчанна а везаш волучу а. Цуьнгахула толам лур бу АллахІа». ТІаккха шайн еха буьйса гІовгІане, къуьйсусхъ яьккхира наха - шайх

муълхачуьнга лур ю-те байракх бохуш. Іуьйранна АллахІан элчанна (АллахІера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) тІебахара уьш, царех хІора а и байракх шега яларе сатуьйсус а волуш. Пайхамара хаьттира: «Іалий бин Абу ТІалиб мичаь ву?». Цхьамма жоп делира: «БІаьргашна хьу кхетар леткьош ву иза (я БІаьргаш лозуш ву иза)». Іела схьавало цхьаь цунна тІаьхьа а вахийтина, иза схьавалийча - цуьнан БІаьргаш чу туй а хьаькхна, тІаьххье доІа дира цо цунна. Циггахь товелира Іела, цхьа а лазар ца хилча санна. АллахІан элчано, байракх цуьнан кара дІа а елла, элира:«Церан махка (уьш бехачу лаьтта) тІе меллаша дІагІо хьо. Цул тІаьхьа Исламе кхайкха ахьа уьш, дІа а довзийта ахьа царна - цара и (исламехь) тІелаьцча, лардан декхар долу Лекхачу АллахІан хьакь. Аса дуй буу АллахІах: АллахІа хьо бахьанехь цхьа стаг нийсачу новкъа тІенисвар - иза диках ма ду хьуна цІечу эмкалел а» (Бухари, Муслим, Ахьмад).

Дакъа 6: Тавхьидан а, «дела вац, АллахІ бен» бохучу тоьшаллин а тидар

Сийлахь-Везачу АллахІа аьлла:

«Цара шайга кхойкхуш берш (пайхамарш, дика нах, малекаш) - уьш шаьш а бу шаьш шайн Далла герга хин болу некъаш лобхуш (дика Іамалш ярехь), кхечарал хьалхе яккха а гІерташ. Цуьнан кьинхетаме догдохуш бу уьш, Цуьнгарчу Іазапах кхоьруш а бу уьш. Боккъалаь, хьан Делан Іазап - цуьнах лардала хьакь долуш ду» («Исраъ»: 57).

Сийлахь-Везачу АллахІа аьлла:

«ХІан, ИбрахІима аьлла шен дега а, шен халкъе а: «Боккъалаь, со цІена ву - оцу аша лолла (Іибадат) дечарех массарех, со кхоьллинарг воцучух. Боккъалаь, Цо вуьгур ву со нийсачу новкъа». Цо дитира и дош (АллахІ бен кхин дела цахиларан тоьшалла), шен тІаьхьенехь дуьссур долуш, церан нийсачу новкъа тІе нисбала йиш хилийта» («аз-Зухруф»: 26-28).

Сийлахь-Везачу АллахІа аьлла:

«Деланаш а бина, кьобалбира цара шайн Іелам-нах, Іибадатхой, АллахІ а витина» («Товбат»: 31).

Сийлахь-Везачу АллахІа аьлла:

«Нахана юкьаьхь бу, АллахІ а витина, Цуьнга нис а бина кхечу деланашна лолла дийриш - уьш (шайн деланаш) беза а безаш, АллахІ ма-веззара. Амма Делах тешначарна - АллахІ сов веза» («Бакъарат»: 165).

Муслиман «Сахьихь» жайнахь хьадис ду, пайхамара (АллахІера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла:

««Дела вац, АллахІ бен» аьлла, АллахІ воцучу доллучунна Іибадат дар охьатесначуьнан бахам а, са а хьарам ду. Цуьнан хьесап Сийлахь-Везачу а, доллучунна ницкъ кхочучу а АллахІехь ду».

Дакъа 7: Балех кІелхьаравала я и ца хилийта, чІуг а, тай а, царех терра пайда боцу хІума а лелор ширк ду

АллахІа (Лекха ву И) аьлла:

«Ала: «Гиний шуна (дийцийша ткъа суна) АллахІан метта аша цаьрга кхойкхуш берш? АллахІна, суна муьлхха а цхъа зен дан лиьча, ткъа Цуьнан зен дІаайдалур дуй цаьрга? Я Цунна соьх кьинхетам бан лиьча, ткъа Цуьнан кьинхетам сацалур буй цаьрга?». Ала: «АллахІ тоьаш ву суна. Оцу цхъанна тІе тевжа тевжарш»» («Аззумар»: 38).

Имран бин Хьусайна (АллахІ реза хуьлда цунна) дийцина:

«Цкъа цхъа стаг гина пайхамарна (АллахІера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна), шен куьйгахь можачу цІестан чІуг а йолуш. Цо хаьттина цуьнга: «ХІун ю хІара?»». Оцу стага жоп делла: «Пхьарс лазарна лелош ю аса хІара». Пайхамара аьлла: «Хьем боцуш дІаяккха и, муххале а цо алсам доккхур ду хьан пхьарс лазар. Нагахь и чІуг куьйгахь а йолуш хьо лахь, цкъа а декъал хир вац хьо»» (Ахьмад).

Цо далийна Іукъбат бин Іамиран хьадис, Пайхамара (АллахІера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла:

«Шена тІе хІайкал оьллинарг - АллахІа цуьнан Іалашоне ма кхачавойла иза, шена тІе лахьорч (раковина) оьллинарг - АллахІа паргІато ма йойла цунна».

Кхечу риваятехь ду:

«Шена тІе хІайкал оьллиначо - ширк дина» (Ахьмад, ал-Хьаким).

Ибн Абу Хьатима дийцина:

«Хьузейфас, цхъаьна стеган куьйгахь хорших Іалашвала лелош тай гича, и хада а дина, хІара аят дешна: «Царех дукхах берш ца теша АллахІах, Цуьнца накъостий нисбеш бен (я Цуьнца ширк деш бен)» («Юсуф»: 106)».

Дакъа 8: ДоІанех а, хІайкалех а лаьцна дерг

Бухарин а, Муслиман а «Сахьихь» жайнахь ду Абу Башир ал-Ансара (АллахІ реза хуьлда цунна) дийцина хьадис. АллахІан элчанца (АллахІера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) Мосуьйттазза некъаца цхъаьна нисвелла хилла иза:

«Цкъа, оьмра а дина, геланча вахийтина пайхамара (АллахІера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна): «Эмкалийн вортанаш тІера дерриге тишделлачу зІенарх дина туьтеш дІаадаха, хадонза цхъа а туьте ма дита (аьлла)».

Ибн МасІуда (АллахІ реза хуьлда цунна) дийцина, АллахІан элчано (АллахІера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) олуш хезна шена аьлла:

«ДоІанаш (юкъахь ширк долу), хІайкалш, молханаш даор - ширк ду» (Ахьмад, Абу Дауд).

ХІайкалш – берашна тІе а, логах а ухкуш йолу хІуманаш ю, бІаьрг хиларх уьш лардаран а, кІелхьарадахан а Іалашонца. Нагахь уллуш дерг цІенна КьурІаных делахь - цхъаболчу салафаша магийтина и, царех цхъаболчара ца магийтина и, элчано дихкиначуьнах а лерина. Цамагийначарех ву - ибн МасІуд (АллахІ реза хуьлда цунна).

ДоІанаш – Іаьрбоша «Іазаимаш» олу царех. Элчанан хьадисо, доІанаш мегаш хилар хаийта, цамегачарна юкъара даьхна юкъахь ширк доцу доІанаш. Юкъахь ширк доцуш долу доІанаш АллахІан элчано (АллахІера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна), бІаьрг ца хилийта а, саьрмако я сту лоцучу гезго катюьхча а, деша магийна.

Молханаш даор – наха лелаш хІума ду, цара дийцарехь: зудчунна майра возуьйтуш а, майрачунна зуда йозуьйтуш а.

Ахьмада дийцина РувайфиІан дешнаш:

«АллахІан элчано (АллахІера кѣинхетам а, маршо а хуьлда цунна) соьга элира: «ХІай РувайфиІ, вехха ваха мега хьо(вахар деха хила тарло хьан). Цундела массо нахана дийцалахь: нагахь цхьамма шен маж дІаехкахь, тишделлачу зІенарх дина туйтеш охкахь, дийнатийн кхеллица я даІахкаца цІано яхь - Мухьаммад оцу адамах цІена хилар»».

СаІид бин Жубайра аьлла:

«Адамна (тІера) кочара хІайкал дІадаьккхинарг - цхьа лай хьалха витиначуьнах терра ву» (хІара хьадис ВакиІа дийцина).

Оцу хьокъехь ИбрахІима аьлла:

«Салафаша и хІайкал, мухха хилча а, ца магадора, КъурІанан аяташ делахь а я дацахь а» (ВакиІ).

Дакъа 9: Диттера, тІулгера, иштта кхечаьргара а доьхучеран а, цаьргара беркат лохьучеран а хьокъехь дерг

АллахІа (Лекха ву И) аьлла:

«Гинай шуна ал-Лат а, ал-Іузза а, кхин кхоалгІа – Манат а?» («ан-Нажм»: 19-20).

Абу Вакъид ал-Лайсис дийцина:

«Пайхамарца (АллахІера кѣинхетам а, маршо а хуьлда цунна) цхьаьна Хьунайне дахара тхо. Тхо бусалба дине даьхкина дукха хан яцара. Мушрик-нехан (деланхойн) цхьа дитт дара цигахь, цунна уллохь уьш гуллуш. Цунна тІе шайн герзаш а ухкура цара. «Зат АнватІ» олура цуьнах. Оцу диттана тхо тІех довлучу хенахь, оха элира: «ХІай, АллахІан элча, тхуна а ехьа «Зат Анват» – цераниг санна йолу». АллахІан элчано (АллахІера кѣинхетам а, маршо а хуьлда цунна) жоп делира тхуна: «АллахІВоккха ву! Уьш дерриге дІадахана вон Іадаташ ду. Аса дуй буу сайн са карахь долучуьнах, аша дийхи соьга Бану Исраилаша Мусага деххнарг: «Тхуна вехьа дела, цераниг санна волу». Цо аьлла: «Ма-дарра аьлча, бодане(жехІала) кѣам ду шу» («ал-АІраф»: 138). Боккъалаь, шу шайл хьалха хиллачеран Іадаташна тІаьхьа дозур ду»» (Тирмизи, бакъ хьадис ду аьлла цо и).

Дакъа 10: АллахІ воцучуьнан дуьхьа (цІарах) урс хьакхар

АллахІа (Лекха ву И) аьлла:

«Ала: «Боккъалаь, сан ламаз а, сан гІурба дер а (я Іамал, Ибадат), сан вахар а, сан валар а – Іаламийн Далла АллахІан дуьхьа ду, Шеца нисбала накъостий боцучу. И суна тІедиллина, со муьтІахьчарех (бусалбанех) хьалхарниг а ву»» («ал-АнІам»: 162-163).

Цо аьлла:

«Цундела хьайн Далла ламазаш де, гІурба де» («ал-Ковсар»: 2).

Телас (АллахИ реза хуьлда цунна) дийцина, АллахИан элчано (АллахИера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) диъ хIума дийцира шена аьлла:

«АллахИа неIалт аьлла - АллахИ воцучуьнан дуьхьа (цIарах) урс хьакхначунна. АллахИа неIалт аьлла - шен дена-нанна неIалт аьллачунна. АллахИа неIалт аьлла - динехь керла хIума юкьадаьккхиначунна лочкьийла еллачунна. АллахИа неIалт аьлла - декьначу латтанан дозанаш хийциначунна» (Муслима дийцина).

ТIарикъ бин ШихИаба дийцина, АллахИан элчано (АллахИера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла:

««Цхьа стаг ялсамани чу вахана - моза бахьанехь, цхьа стаг жоьжагIати чу вахана - моза бахьанехь». Наха хаьттина: **«Ва муха нисделла и, хIай АллахИан элча?»**. Цо жоп делла: **«Цкъа ши стаг хилла шайн цIу йолучу цхьана керста нахана тIехволуш. Цунна тIехвала цхьанненна а бакъо луш ца хилла цара, цунна тIера (аьлла) сагIа даккхалц (гIурба деллалц). ЦIу-динерачара оцу шиннах цхьаьнга аьлла: «СагIа даккха (гIурба де)».** Цо жоп делла: **«Соьгахь-м яц сагIа даккха хIуммаь».** Цара аьлла: **«Моза бей а бе ахьа сагIина (гIурбанна)».** Цо оцу цIунан дуьхьа моза сагIина (гIурбанна) бийча, маьрша витира цара иза. И бахьанехь жоьжагIати чу вахана иза. ЦIу-динерачара вукхуьнга аьлла: **«СагIа даккха».** Цо царна жоп делла: **«Доллучуна ницкъ къочуш а, Сийлахь-Воккха а волу АллахИ воцучуьнан дуьхьа (цIарах) цхьанненна а сагIа доккхур долуш вац со-м».** Цуьнан корта баьккхира цара, ткьа иза ялсамани чу а вахара» (Ахьмад).

Дакъа 11: АллахИ воцучуьнан дуьхьа урс хьокхучу меттехь АллахИан дуьхьа урс хьакха мегаш дац

АллахИа (Лекха ву И) аьлла:

«Оцу чохь дIа ма хIотта цкъа а: дуьхьара дийнахь дуьйна АллахИах кхоьруш дина маьждиг хьакъ ду хьо оцу чохь дIахIотта. Нах бу оцу чохь - цIано езаш болу, АллахИана а беа - цIано лелориш» («Товбат»: 108).

Сабит бин ад-Дахьака (АллахИ реза хуьлда цунна) дийцина:

«Цкъа цхьана стага нузар (чIагIо) динера - Буанехь эмкална урс хьакха. ТIаккха ша дина нузар кхочуш дарех дерг хаьттина цо пайхмаре (АллахИера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна). Ткъа пайхамара (АллахИера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) цунна дуьхьал хаттар дина цуьнга: «Керстанан цIу лаьттаний цигахь, наха цунна лолла (Ибадат) а деш?». Цо жоп делла: **«ХIан-хIа».** Пайхмара (АллахИера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) юха а хаьттина: **«ЦIу-динерачара даздар диний цигахь?».** Цо жоп делла: **«ХIан-хIа, ца дина».** ТIаккха АллахИан элчано (АллахИера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) аьлла: **«Хьайн нузар кхочуш де ахьа, АллахИана Iеса хуьлуш (дина нузар) а, Адаман кIентан дан ницкъ ца кхочу хIуманехь дина долу нузар а кхочуш деш дац»»** (хьадис дийцинарг Абу Дауд ву, цуьнан иснад цхьаьна йогIу Бухарин а, Муслиман а бехкамашца).

Дакъа 12: АллахИ воцучуьнан духьа дина нузар (чIагIо) ширк ду

АллахИа (Лекха ву И) аьлла:

«Нузар кхочуш до цара, Дийнах а кхоьру уьш, шен вон массо а метте дIасадаьржина хин долчу» («ал-Инсан»: 7).

Цо аьлла:

«Аша делла муьлхха сагІа а я аша дина муьлхха нузар а, ткъа АллахІи хууш ву» («Бакъарат»: 270).

Бухарин «Сахьихь» жайнахь ду Іайшата (АллахІ реза хуьлда цунна) дийцина хъадис, АллахІан элчано (АллахІера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла:

«АллахІана муьтІахь хила (Іалашо лаьцна) нузар динарг - муьтІахь хуьлийла Цунна. АллахІана Іеса хила нузар динарг - Іеса ма хуьлийла Цунна».

Дакъа 13: АллахІ воцучуьнгара шена доладар (я ша Іалашвар) лехар ширк ду

АллахІа (Лекха ву И) аьлла:

«...Адамех болучу стегарша шайна доладар лехира жинех болучу стегаршкахь, ткъа цара мелхо а (кхерамехь) харцонехь алсамбехира уьш» («Жинаш»: 6).

Хъакиман йоІа Ховлата дийцина, АллахІан элчано (АллахІера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) олуш хезна шена аьлла:

«Ша цхьана меттехь сецча, аьллачунна: «Со ларло АллахІан кхачамечу дешнашца - Цо кхоьллиначу массо хІуманийн вонах» - цуьнах цхьана а тайпана зен хъакхалур дац, иза оцу меттехь мел ву» (Муслим).

Дакъа 14: АллахІ воцург орцане вехар, И воцучуьнга кхайкхар ширк ду

АллахІа (Лекха ву И) аьлла:

«Ма кхайкха АллахІ воцучуьнга, хьайна бан я пайда, я зен доцучу! Нагахь ахьа и дахь, ткъа билггал зуламхойх хир ву хьо. АллахІа хьобх цхьа зен кхетийтахь, ткъа цуьнах хьо кІелхьара воккхур вац хьуна И воцучо. Нагахь Цунна хьуна цхьа дика лаахь, ткъа цхьа а вац хьуна Цуьнан дика духатоха. Цо иза ло шен лайх шена лиьначунна. И - гечдеш, кьинхетаме ву» («Юнус»: 106-107).

АллахІа (Лекха ву И) аьлла:

«...Бокъалаъ, аша АллахІан метта шайна лолла дийриш шуна рицкъа латталуш бац.Ц ундеда рицкъа АллахІера лаха шайна, Іибадат а де Цунна, шукар а де Цунна. Шу Цуьнга дерзор долуш ду» («ал-Іанкабут»: 17).

АллахІа (Лекха ву И) аьлла:

«АллахІан метта кьематде кхаччалц шайна жоп лур доцучаьрга а, царна шайга кхойкхий хууш боцучаьрга а кхойкхуш волучул а йоккхачу тиларчохь мила ву-те?! Нах (махьшар майдане) дІагулбича, церан мостагІий а хилла дІахІуьттур бу уьш, цара шайна лолла дарна инкаре а хир бу уьш» («ал-Ахькъаф»: 5-6).

АллахІа (Лекха ву И) аьлла: **«Хьаште волучуьнан доІина жоп луш верг мила ву, цо Цуьнга кхайкхича, зен дІадоккхург а, шух лаьтта тІехь халифаш (дай) бийриг а? Дела ву ткъа, АллахІ воцург?»** («ан-Намл»: 62).

Ат-ТІабаранис дийцина: **«Пайхамаран (АллахІера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) заманахь цхьа мунепикъ хилла, муьма нахана зенаш деш. Царех цхьаболчара аьлла: «Схьадуьйла, АллахІан элчане (АллахІера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) гІо-**

орца олу вай, оцу мунепикъан зенах хьалхадахар доьхуш». И шена дІахиъча, пайхамара (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) аьлла: «Боккъалаъ, соьга деха ца деза гІо-орца, АллахІе деха деза»».

Дакъа 15: Сийлахь-Везачу АллахІан Дешан хьокъехь

АллахІа (Лекха ву И) аьлла:

«АллахІаца нисбина накъостий лору-те цара кхоьллина шаьш цхьа хІума а йоцурш, (мелхо а, кхиболу кхолламаш санна) шаьш кхоьллина хилларш, я царна гІо лаца а, я шаьш-шайна гІо дан а ницкъ а боцу?» («ал-АІраф»: 191-192).

АллахІа (Лекха ву И) аьлла:

«Цул (АллахІал) сов аша шайга кхойкхуш берш шайн керахь хурмин логан чкъор долуш а бац. Аша цаьрга кхайкхича а, шун кхайкхар дац царна хезаш а, ткъа хезнехъара а шуна жоп лур а дацара цара. Къематдийнахь аша шайна диначу лоллина инкаре хир бу уьш. Цхьаммо хоуьйтур (дуьйцур) дац хьуна, Хуучо санна» («ФатІир»: 13-14).

Бухарин а, Муслиман а «Сахьихь» жайнахь Анасан хьадис ду: «Ухьуд гІазотехь пайхамаран (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) хьаьжа тІера чкъор а хилла датІийна, церг а хилла кагйина. Мохь хьаькхна цо тІаккха: «Шайн пайхамарна чов йина долу халкъ (къам) декъала муха хир ду?». Циггахь (стиглара, Делера) хаам беана цуьнга: «Иза хьоьх Іотталуш дац (вуйшта аьлча: «Иза хьан керахь дац»))»» («Али-Имран»: 128).

Бухарин «Сахьихь» жайнахь ибн Іумаран (АллахІ реза хуьлда цунна) хьадис ду. АллахІан элчано (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) олуш хезна цунна, Іуьйра-ламазан тІаьхъарчу рукуІера шен корта хьалаайъича:

««Я, АллахІ! НеІалт хилийта Ахьа хьенехана а, минехана а!» - ша аьллачул тІаьхьа: «СамиІаллахІу лиман хьамидахІ, роббана ва лакал хьамд». Циггахь (АллахІера) хаам беана цуьнга: «Иза хьоьх Іотталуш дац (вуйшта аьлча: «Иза хьан керахь дац»))»» («Али-Имран»: 128).

Кхечу хьадисехь дуьйцу: «АллахІе, неІалт доссор доьхуш, доІа деш хилла иза - Сафван бин Умаййатна, СухІайл бин Іамранна, Хьарис бин ХІишаманна. Циггахь (АллахІера) хаам беана цуьнга: «Иза хьоьх Іотталуш дац (вуйшта аьлча: «Иза хьан керахь дац»))»» («Али-Имран»: 128).

Дакъа 16: Сийлахь-Везачу АллахІан Дешан хьокъехь

«Церан (малекийн) дегнаш кхерамах паргІат девлча, цара олу (вовшашка хотту): «ХІун элира шун Дала?». Цара жоп ло: «Бакъдерг (элира), Сийлахь-Везаниг, Сийлахь-Воккханиг ма ву И»» («ас-Сабаъ»: 23).

Бухарин «Сахьихь» жайнахь Абу ХІурайрас дийцина хьадис ду, пайхамара (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла:

«Цхьана гІуллакхан хьокъехь АллахІа стиглахь сацам бечу хенахь малекаша шайн тІемаш ластадо, Цуьнан дашна муьтІахь хуьлуш, иза тІулга тІе зІе тоьхна яьллачу гІовгІанах тера хуьлу. Иза (дош) царна (малекашна) юккъе дІакхочу. «Церан

(малекийн) дегнаш кхерамах паргІат девлча, цара олу (вовшашка хотту): «ХІун элира шун Дала?». Цара жоп ло: «Бакъдерг (элира), И - Сийлахь-Везаниг, Сийлахь-Воккханиг ма ву!». Цхьаъ вукхунна тІехула а хІуттуш, тІекІел хъаладоттаделлачу шайтІанаша (цера тІекІел хъаладоттадалар куьйган пІелгех тера хуьлу, Суфьян бин Іуйайната цуьнан сурт ма хІоттора) къайллаха ладугІу АллахІан Даше. Шайна хезна долу Дош хІораммо а шел лахахь долучуьнга дІакховдадо, цо шел лахарачуьнга кховдадо, иштта лакхара чу охьа кхаччалц, эххар а тІаьхьа холмачхочуьнга я хиндерг дуьйцуьнга дІааллалц (я дІакхачадаллалц). И охьадохуьш догІург (шайтІа) охьабужу седа тоьхна дожо а тарло, цо и шел лахарачуьнга дІакхачадале хьалха. Цунна тІе ца кхиа а тарлуш бу иза (седа), цо шел лахарачуьнга и дІадалале хьалха. Ткъа оцу бакъдолучух бІе бакъдоцург эдо (юкъа туху) цара. Наха олу-кха: «ХІокху-оцу дийнахь цо ца элира вайга хІараъ-изаъ?». Стиглара хезна долу оцу юккъера и бакъ долу Дош бахьана долуш, цо тешабо бо уьш цуьнах» (Бухари, Муслим).

Наввас бин СамІана (АллахІ реза хуьлда цунна) аьлла, АллахІан элчано (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла:

«Стигланаш егайо АллахІа къамел дечу хенахь, Шен хаамехь омранаш дІакхачон лууш, я къемате ирча къовкъар до цо, доллунна ницкъ кхочуш а, Сийлахь-Воккха а волучу АллахІана хьалха кхералой. И хезча, ерриге стигланийн охІла АллахІана суждане южу, стелахаьштиг тоьхна кхетам чуьра баьхча санна. Хьалха корта хъалаайбо Жабраила, тІаккха АллахІа Шена дІакхачо лиьна болу хаам дІаолу цуьнга. Цул тІаьхьа Жабраил малекашна тІедоьду. ХІора стигланна иза тІех мосазза долу а, оцу стиглана тІерачу малекаша хотту цуьнга: «ХІай, Жабраил! ХІун эли вайн Дала?». Жабраила жоп ло царна: «Бакъдерг, И - Сийлахь-Везаниг, Сийлахь-Воккханиг ма ву!». ТІаккха цара массара а олу Жабраила аьларг. Цул тІаьхьа Жабраила дІакхачабо хаам, доллунна ницкъ кхочуш а, Сийлахь-Воккха а волучу АллахІа шага ома динначе» (ибн Абу Хьатим, ат-ТІабарани).

Дакъа 17: ШапаІат

Сийлахь-Везачу а, доллунна ницкъ кхочучу а АллахІа аьлла:

«Цуьнца (КъурІанаца) дІахьедар де (хьехам бе) ахьа шайн Далла хьалха дІагулбийриг хиларах кхоьруш болучарна, царна И воцург кхин доладийриг а, я шапаІатхо а хир воцуш долучу. АллахІах кхера мега уьш» («ал-АнІам»: 51).

Иштта аьлла Цо:

«Ала: «АллахІан ду дерриге шапаІат»» («аз-Зумар»: 44).

Сийлахь-Везачу АллахІа аьлла:

«Хьаьнга далур ду Цунна хьалха шапаІат, Цуьнан пурба а доцуш?» («ал-Бакъарат»: 255).

Иштта аьлла Цо:

«Мел дукха малекаш ду-кха стигланашкахь шайн шапаІато бан цхьана а тайпана пайда боцуш, АллахІа Шена луучунна а, Ша реза волучунна а (шапаІат дан) царна пурба ца лахь» («ан-Наджм»: 26).

Сийлахь-Везачу АллахІа аьлла:

«Ала: «Кхайкха АллахІ санна аша деланаш лериначаьрга». Дай бац уьш уггаре жимачу мискъалан - стигланашкахъ а, лаьттахъ а, цигарчу цхъана а хІумангахъ а декъашхой а бац уьш, я царна юккъехъ Цуьнан гІоьнчий а бац» («Сабаь»: 22).

Абу ал-Іаббас ибн Таймийас аьлла:

«АллахІа дацаре дина цаьргарчу дикане мушрикаша дог мел дохуш дерг. Цо Ша воцучу муьлхха а цхъаьннан долахъ я паччахъалла, я цуьнах цхъа дакъа хилар дина дацаре, иштта Шен гІоьнчий хилар а. Оцу кеппара, дуьссуш дерг цхъа шапаІат дар ду, делахъ а и дан таро хин ерг Цо пурба делларг хир ву (аьлла) билгалваьккхина».

Дала аьлла:

«Цара шапаІат а дийр дац, И (АллахІ) резахиллачарна бен» («ал-Анбияъ»: 28).

Ткъа мушрик-нехан дегайовхо йолу шапаІат къематдийнахъ данне а доцуш хир ду, хІунда аьлча КъурІано а юхатеттина и.

Пайхамара (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) аьлла:

«Ван а веана, шен Далла хьалха суждане а вахана, Цунна хастам бийр бу цо юьххъехъ, шапаІатана тІера дІаволалур вац иза. Цул тІаьхъа эр ду цуьнга: «Хьалаайбе корта, ала, схьахезар ву хьо, деха, лур ду хьуна, шапаІат де, къобалдийр ду хьан шапаІат»».

Мухха а Абу ХІурайрас (АллахІ реза хуьлда цунна) пайхамаре (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) хаьттина:

«Муьлаш бу и шайна хьан шапаІат хьакъ а хилла ирсан дай хин болу нах?»». Цо жоп делла: «Уьш дера бу дог цІена а долуш, «Кхин Дела вац, АллахІ воцург» аьлларш» (ал-Бухари, ан-Насаъи, Ахьмад).

Иштта долу и шапаІат, АллахІан пурбанца, АллахІана хьалхахъ дог цІена (ихлас) долучарна хир долуш ду, АллахІаца накъостий нисбиначарна хир долуш дац и.

Цуьнан дух: Хастамечу АллахІа Шен дог цІена болучу лайшна дика до, царна церан къиношна гечдеш, Ша шапаІат дан пурба делла болучийн доІанашкахула, вуьшта аьлча: шен пайхамарна (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна), цуьнан сий деш, иза «хастамечу метте» кхачош.

Ткъа шапаІатах дерг, АллахІа КъурІанехъ дацаре деш долу, - иза шех эдина ширк долу шапаІат ду. И бахъана долуш, АллахІа цхъацца хьелаш билгалдаьхна, Шен пурбанца и (шапаІат) тІедуьтун долу. Пайхамара (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) довзийтина шапаІат пайде дера долуш ца хилар - муваххьидашна а, АлахІан динна тешаме хиллачарна а бен.

Дакъа 18: Сийлахъ-Везачу АллахІан Дешан хьокъехъ

«Боккъалаъ, хьобга нийсачу новкъа нисвалур вац хьайна везнарг. Цхъа АллахІ ву нийсачу новкъа нисвийриг муьлхха а Шена лууш верг. Цунна гІолехъ хаьа нийсачу новкъа нисван везарг» («ал-Къасас»: 56).

Бухарин «Сахьихъ» жайнахъ, шен дас дийцира аьлла, ибн Мусаййиба даладо:

«Абу ТІалиб вала воллучу хенахъ, иза волчу веана АллахІан элча (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна). Оцу хенахъ леш волучунна уллохъ ІабдуллахІ

ибн Абу Умайя а, Абу ЖехІал а хилла. Пайхамара (АллахІера кѣинхетам а, маршо а хуьлда цунна) аьлла: «Сан деваша! Алахь: «Дела вац, АллахІ воцург» - АллахІана хьалхахь и дешнаш схьадалор дара аса хьо бусалба хиларна тоьшаллина». И олучу хенахь чохь хиллачу шимма хьаттина Абу ТІалибе: «*Іабдул МуттІалибан динна тІера вохаволлу хьо?*». Пайхамара (АллахІера кѣинхетам а, маршо а хуьлда цунна) кхин цкъа а аьлла леш волучуьнга. Чохь волучу шимма юха а шаьшшимма хьалха делла долу хаттар делла. Эххара а цо аьлларг «Со Іабдул МуттІалибан динна тІехь ву» дара. (Абу ТІалиб) юхахьавелира, «Кхин дела вац, АллахІ воцург» ца олуш. ТІаккха пайхамара (АллахІера кѣинхетам а, маршо а хуьлда цунна) аьлла: «Билггал, хьуна гечдар доьхур ма ду аса, сайна и дихкина мел доцу»».

ТІаккха Сийлахь-Везачу АллахІа доссийна:

«**Пайхамаран а, муьма нехан а бакьо яц мушрикашна гечдар деха, уьш мел гергара беллахь а, - шайна хиьначул тІаьхьа, уьш жожгаІатахь хир болуш хилар**» («ТовбахІ»: 113).

Ткъа Абу ТІалибан хьокьехь АллахІа доссийра пайхамаре (АллахІера кѣинхетам а, маршо а хуьлда цунна) тІаьхьадогІу аят:

«**Боккъалаъ, хьобга нийсачу новкъа нисвалур вац хьайна везнарг. Цхьа АллахІ ву нийсачу новкъа нисвийриг муьлхха а Шена лууш верг. Цунна гІолехь хаьа нийсачу новкъа нисван везарг**» («ал-Къасас»: 56).

Дакъа 19: Наха керстаналла даран а, цара шайн дин дІатасаран а бахьана - дика нах базбарехь дара

Сийлахь-Везачу а, доллучунна ницкъ кхочучу а АллахІа аьлла:

«**ХІай, Китабан охІла! Барамал тІех ма дийла шайн динехь. АллахІан хьокьехь бакь дерг бен ма ала**» (171: 4).

Бухарин «Сахьихь» жайнахь далийна тІахьадогІучу Сийлахь-Везачу АллахІан къамелан ибн Іаббаса (АллахІ реза хуьлда цаьршинна) дина долу тидар:

«**Цара элира: «Ма биталаш шайн деланаш, ма биталаш: Вадда а, СуваІ а, ЙагІус а, ЙаІукъ а, Наср а»»** («Нухь»: 23).

Цо (ибн Іаббаса) аьлла:

«**Уьш - Нухьан къомах хиллачу дикачу нехан цІераш ю. Уьш беллачу хенахь церан къоманна дагчу тесира шайтІано: уьш гуллуш хиллачу меттигашкахь, церан суьрташ а дохкуш, йина хІуманаш (хІолламаш) йогІар а, царна церан цІераш тахкар а. Юьхьанца царна лолла ца дина цара, амма уьш (и хІуманаш) йоьгІна болу нах белча, Іилма а дицдича, царна лолла дан буьйлабелира уьш**».

Ибн ал-Къаййима аьлла:

«**Цхьаболчу салафаша аьлла: «Уьш беллачу хенахь церан кешнашна тІехь доггаха лолла дира наха. Цул тІаьхьа церан суьрташ тІехь долу хІолламаш дІахІиттийра. Оцу юккъе кхачам боллуш дуккха а хан яьлча - царна лолла дан буьйлабелира уьш**»».

Іумара (АллахІ реза хуьлда цунна) дийцина, АллахІан элчано (АллахІера кѣинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла:

«Со ваз ма войла аша, керста наха Марьяман кІант ма вазварра, хІунда аьлча со - лай ву. Аш ала (сан хьокъехь): АллаhІан лай а, Цуьнан элча а» (Бухари, Ахьмад).

АллаhІан элчано (АллаhІера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) аьлла:

«Вазварах ларлойла шу, цІарах аьлча: билггал, вазвар дара шул хьалха хилларш хІаллакбина дерг» (Ахьмад, Насаъий, ибн МажахІ, ибн Іаббас).

Муслима далийна ибн МасІудан хьадис, АллаhІан элчано (АллаhІера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла:

««ХІаллакьхилла барамал тІех буьйлуш берш!» - Юха-юха а олуш, кхузза аьлла цо и». (Муслим, Ахьмад, Абу Давуд).

20. Дикачу стеган кошана уллохь АллаhІана лолла дан мегаш цахилар дуьйцу дакъа, ткъа оцу дикачу стагана лолла дар-м дуьйцийла а яц

Бухарин а, Муслиман а «Сахьихь» жайнашкахь далош Іайшатан (АллаhІ реза хуьлда цунна) хьадис ду:

«Умму Салама АллаhІан элчанна (АллаhІера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) цхьа килс йийцира, шена Эфиопехь гина хилла йолу, оцу чохь хилла суьрташ (иконаш) а. Цо элира: «Шайн цхьа дика стаг я АллаhІан дика лай велча, цуьнан кошана тІехь зихІарт (маьждиг) дугІу цара, оцу чохь цуьнан суьрташ а дохку. АллаhІана гергахь са чохь долучу хІуманех уггаре а вониш бу уьш»» (Бухари, Муслим, Насаъий).

Цхьана хеннахь ши питана дина цара: кешнийн питана а, суьртийн питана а.

Иштта Бухарис а, Муслима а дийцина, цо (Умму Салама) дийцира аьлла:

«Валале хьалха, сауьйзуш а волуш, шен коч юьхьа тІе тийсара цо. ТІаккха цо шена хорам бича, тІера дІайоккхура цо и. Цо элира: «АллаhІан неІалт хуьлда жуьгташна а, керстанашна а, шайн пайхамарийн кешнех зихІарташ (маьждигаш) дина болучу!». Цо вай лардалиитаран дуьхьа схьахьедар дина, вайна цара динарг кхераме хилар хоьуйтуш. Цуьнан и дешнаш ца хиллехьара, йиллиначу меттигехь дІавоьल्लीна хир волуш вара иза. Амма и ца дина, хІунда аьлча лаьтташ кхерам хилла дела, цуьнан кошах зихІарт (маьждиг) дан мегаш» (Бухари, Муслим).

Муслима схьадийцина Жундуб ибн ІабдуллаhІан хьадис. Цо элира:

«Пайхамара (АллаhІера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) ша валале пхи де хьалха олуш хезна суна: «Со цІена ву АллаhІана хьалхахь - шуна юккъехь сайн доттагІ ца хиларехь. АллаhІа Шен доттагІ вина соьх - Цо ИбраhІимах шен доттагІ ма-варра. Сан сайн умматах цхьаь доттагІ лаца везарна тІедаьлча - аса Абу Бакар къастор ма вара. Боккъалаь, шул хьалха хиллачара шайн пайхамарийн кешнех зихІарташ (маьждигаш) дина. Ва амма, аша ма дойла кешнех зихІарташ (маьждигаш), хІунда аьлча аса доьхку шуна и»» (Муслим).

Пайхамара (АллаhІера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) ша валале хьалха цуьнах тера мел дерг дихкина, неІалт а аьлла цо иза динчунна, оцу хьокъехь лакхахь далийначу хьадисаша тоьшалла ма-дарра.

Ца магийначу юкъа догӀуш ду: кешнашкахь ламаз дар а, цигахь зихӀарт (маъждиг) дина дацахь а. И маъӀна долуш ду Ӏайшатан дешнаш: «Цуьнан кошах зихӀарт (маъждиг) дан тарлуш кхерам бара лаятташ». Дера, АллахӀан элчанан (АллахӀера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) асхьабаш дукха гена-м хилла цуьнан коша тӀехь зихӀарт (маъждиг) дарна. Ма-дарра аьлча, муьлхха а меттиг, ламаз дан хьажийна йолу, маъждиг лоруш ю, хӀунда аьлча пайхамара (АллахӀера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) аьлла: **«...Латта - суна маъждиг а, цӀена а дина»»** (Бухари, Муслим).

Ахьмада даладо, дика иснад а йолуш, тӀаьхьадогӀу ибн МасӀудан хьадис, пайхамара (АллахӀера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла:

«Уггаре а вон нах - шаяш дийна а болуш, шайна къематде тӀекхочуш берш а, кешнех зихӀарташ (маъждигаш) деш берш а бу» (Абу Хьатима далийна хӀара хьадис шен «Сахьихь» жайнахь. Ахьмада а, ибн Хьиббана а бакъ долу хьадис ду аьлла и).

21. Барамал тӀех а даьккхина дикачу нехан кешнаш даздар - царех цӀунаш яр ду, АллахӀан метта шайна лолла деш йолу

Имам Малика шен «МуваддӀаь» жайнахь тӀаьхьадогӀу хьадис дийцина, АллахӀан элчано (АллахӀера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) дийцина аьлла:

«Я АллахӀ! Сан кошах цӀу ма е Ахьа, шена лолла деш йолу. Боккъалаь, АллахӀан оьгӀазалла чӀогӀа чӀагӀьелла шайн пайхамарийн кешнех зихӀарташ (маъждигаш) деш болучу нахана» (Малик, Ахьмад).

Ибн Жарийра бийцина Суфьян ас-Соврийс Мунсурера бийцина болу, МужахӀида белла Сийлахь-Везачу АллахӀан къамелан (аятан) кхетам:

«Гиний шуна ал-Лат а, ал-Ӏузза а?» («ан-Нажм»: 19).

Цо (МужахӀида) аьлла:

«Царна Ӏаьвнах худар кечдеш вара иза. Иза велча, цуьнан кошана тӀехь лолла дан хӀиттира уьш».

Уьзза дийцина Абу ал-Жавзаа а, ибн Ӏаббаса дийцира аьлла:

«Хьаьжошна худар кечдеш вара иза Ӏаьвнах».

Ибн Ӏаббаса (АллахӀ реза хуьлда цаьршинна) дийцина:

«АллахӀан элчано (АллахӀера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) неӀалт аьлла кешнашка (зихӀарте) оьхучу зударшна а, царна тӀехь маъждигаш дугӀучарна а, къуьданаш леточарна а» (Абу Дауд, ат-Тирмизий, ан-Насаьий, Ахьмад).

22-гӀа дакъа. Дала хаьржиначу пайхамара (АллахӀера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) тавхьидан бежалла ларийна, ширкана тӀебоьду массо некъ дӀа а къевлина

Сийлахь-Везачу АллахӀа аьлла:

«Шуна юккъера волу элча веьна шуьга. Хала ду цунна, аша бала хьоьгуш. Шун гӀайгӀа йолуш ву иза. Муьма нахаца дика а, къинхетаме а ву иза. Нагахь уьш дӀаберзахь, ахьа ала: «АллахӀ кхачаме ву суна! Кхин дела вац, И бен. ЦӀенна оцу

цхъанна тІебуьллу аса сайн болх, хІунда аьлча И - йоккхачу Іаршан Да ву» («Товба»: 128-129).

Абу ХІурайрас (АллахІ реза хуьлда цунна) дийцина, АллахІан элчано (АллахІера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) дийцира аьлла:

«Шайн хІусамех кешнаш ма дойла аша, сан кошах дазден меттиг а ма йойла аша. Салават дилла суна, хІунда аьлча шун салават суна тІекхочуш ду шу хиллачу муьлххачу а меттера» (хІара хьадис Абу Дауда далийна, дика иснад а йолуш, и дийцинарш берриге а тешам хила хьакъ бу).

Іали ибн ал-Хьусайна дийцина. Цкъа цхьа стаг гина хилла цунна, тІетаьІина пайхамаран (АллахІера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) кошана юххе а вахана, циггахь АллахІе доІа деш. И цунна дехка а дихкина, цо аьлла цуьнга:

«Аса ца дийцина шуна сайн дегара сайна хезнарг (ал-Хьусайн ибн Іалий), сан дендена (Іалий ибн Абу ТІалибана) АллахІан элчано (АллахІера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) олуш хезна долу: «Сан кошах дазден меттиг ма йойла аша, шайн хІусамех кешнаш ма де. Боккъалаъ, шун салам суна тІекхочуш ду шу хиллачу муьлххачу а меттера» (хІара хьадис ал-Макъдисис дийцина «ал-Мухтарат» жайнахь).

Дакъа 23: ХІокху умматах цхьа дакъа цІунашна лолла деш хилар

Сийлахь-Везачу АллахІа аьлла:

«Жайнех цхьа дакъа шайга делларш ца гина хьуна? Джибтах а, тІагІутах а теша уьш, гаурийн дуьхьа ала а олу цара: «ХІорш нийсачу новкъахь бу Делах тешначарел а»» («Нисаъ»: 51).

Иштта аьлла цо:

«Ала:

«Аса дийций шуна АллахІана гергахь шайна кхин а вон бекхам хинберш муьлш бу?»

Уьш бу -

АллахІа шайна неІалт аьлларш, И шайна оьгІазваханарш, Цо шайх маймалш а,

хьакхарчий а йинарш, тІагІутана корта беттарш (Іибадат дийриш)»» («ал-МаидахІ»: 60).

Иштта аьлла цо:

«Ткъа шайна хетарг тІедаьккхиначара элира: «Оха билггал маьждиг дугІур ду царна тІехула»» («ал-КахІф»: 21).

Абу СаІийда (АллахІ реза хуьлда цунна) дийцина, АллахІан элчано (АллахІера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) дийцира аьлла:

«Боккъалаъ, шайл хьалха хиллачеран Іадаташна тІахьахІуьттур долуш ма ду шу, массо хІума нисса цара санна а лелош. Нагахь уьш моьлкьанан Іуьрга болхахь – шу а гІур ма ду царех терра оцу чу». Наха хаьттира: «ХІай АллахІан элча, уьш (ахьа буйьцурш) жуьгтий, керстанаш буй?»». Пайхамара (АллахІера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) жоп делира: «Кхин муьлш хир бара уьш?»» (Бухари, Муслим).

Муслима далийна Совбанан (АллахІ реза хуьлда цунна) хьадис, АллахІан элчано (АллахІера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла:

«АллахІа суна хьалха дІасадаржийра дерриге латта, суна ган а гира и малхбалехьара малхбузехьа кхаччалц. Боккъалаъ, суна гайтиначу махка тІехь Іедал сан умматан карахь хир ду. Ши хазна а елла суна: цІениг а, кІайниг а. Аса сайн Деле дийхира - Цо сан уммат хІаллакцадар, массарна боссош болу бохам а байитина, цунна тІе церан шайн могІарера воцу арахьара мостагІ цатасар а, церан мехкан дийналла а йохош. Сан Дала жоп делла: «ХІай Мухьаммад, Аса муьлхха а цхьа сацам бича, иза кхочуш хилаза ца болу. Делахь, Аса хьан умматана дели - Айса иза хІаллакцадар, массарна боссош болу бохам а байитина, Аса цунна тІе церан шайн могІарера воцу арахьара мостагІ а тосур вац, шайн мехкан дийналла а лариййр ю цара, луларчу мехкашкара бахархой царна дуьхьал бовлахь а, нагахь уьш вовшийн хІаллакбан а, йийсар бан а ца болахь» (Муслим: 2889).

Ал-Баркъанийс «ас-Сахьихь» жайнахь уьзза хьадис далийна, тІаьхьадогІург кхин а оцу тІе а тухуш:

«Бакъдолуш, со кхоьру сайн умматехь (нах) тилош болу имамаш бовларна. Нагахь царна юккъехь тур латахь - и хьалаайдийр дац къематде кхаччалц. Къематде а хІуттур дац - сан умматах дийна биссинарш мушрикех дІакхетталц, цуьнах цхьа дакъа цІунашна лолла дан доладаллалц а. Сан умматехь ткъе итт харцлуййриг гучувер волуш ву, царех хІораммо а ша-ша пайхамар дІакхайкхор ву - со воллушехь пайхамарех тІаьхьараниг, сол тІаьхьа кхин пайхамар хир вац. ХІетте а, сан умматехь массо хенахь а цхьа тоба хир ю - бакъонна тІехь а, толамехь а хир бу уьш, царна зен а дийр дац уьш гІоьнза теснабитиначо - Сийлахь-Везачу а, Беркатечу а Аллахан ома даллалц» (Абу Дауд, ибн Мажат, Ахьмад).

Дакъа 24: Холмачалла (бозбуунчалла)

Сийлахь-Везачу Аллаха аьлла:

«...Оцу тІе, царна хаьара - и Іамийначунна эхартахь (диканан) дакъа доцийла» («ал-БакъарахІ»: 102).

Иштта Цо аьлла:

«...Уьш джибтах а, тІагІутах а тешаш бу» («Нисаъ»: 51).

Абу ХІурайрас (АллахІ реза хуьлда цунна) дийцина, Аллахан элчано (АллахІера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) дийцира аьлла:

«Іожаллечу (хІаллаквечу) ворхІ кьинах ларло». Наха хаьттира: «ХІай Аллахан элча, муьлхарш ду уьш, царех лаций алахь? Цо (АллахІера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) жоп делира: «Ширк; холмачалла; бакъо а йоцуш, Аллаха хьарам дина долу стаг вер; декхарна тІера ял яккхар (риба); боберийн бахам долаберзор; тІеман майданара вадар; оьздачу, цІеначу бусалба зударшна цІераш тахкар» (Бухари, Муслим, Абу Дауд, ан-Насай).

Жундуба дийциначу хьадисехь аьлла, Аллахан элчано (АллахІера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла:

«Холмачхочунна догІу таІзар – (вортане) тур тохар ду» (Тирмизи, ал-Хьаким).

Бухарин «Сахьихь» жайнахь ду ІабдахІан кІанта Бажалата дийцина хьадис:

«ХаттІабан кІанта Іумара ома арадаьккхира: «ХІора холмачхо ве - стаг а, зуда а»» (Бухари, Тирмизи, Ахьмад, Абу Дауд).

«Дийцина ду: Хъафсата, омра а дина, шена гІомалла (холмачалла) дина йолу шен гІарбаш, е аьлла, йийна хилар. Уьзза дийцина Жундубан хьокъехъ а» (Малик: 2-872; мункъатІиІ хъадис лоруш ду, вуьшта аьлча: иснадехъ и дийциначарех цхъаъ воцуш ву).

Ахьмада аьлла:

«Пайхамаран (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) кхаа асхъабера» (вуьшта аьлча: холмачхо вер кхаа асхъаба дийцина хилар хууш ду).

Дакъа 25: Холмачаллин цхъадолу тайпанаш кхетор

Ахьмада аьлла:

«Мухьаммад ибн ЖаІфара дийцина, Іавфа дийцина Хъаййан ибн ал-Іалаъ дийцира аьлла, КъатІана ибн Къабиса дийцина, шен дена пайхамара (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) олуш хезна аьлла: **«Іийафа, тІаркъ, тІийарат а - жибтах лоруш ду»**.

Іавфа аьлла:

«Іийафа - олхазар муьлхачу агІор тІема долу хъаьжжина, цуьнца тида а тидина, хиндерг дийцар бохучу маьІнехъ ду, ткъа тІаркъ – пал тосуш, лаьтта тІехъ сизаш хьекхар ду».

Ал-Хъасана (Басрерчу) аьлла:

«Жибт - шайтІанан аз ду» (оцу хъадисан иснад чІогІа дика ю, штта и дийцина Абу Дауда, ан-Насайс, ибн Хьиббана).

Ибн Іаббаса (АллахІ реза хуьлда цунна) дийцина, пайхамара (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла:

«Седажайнин (астрологин) муьлхха а цхъа дакъа Іамийначо - холмачаллех цхъа дакъа Іамийна, кхин сов Іамийначо - оццул сов холмачалла Іамийна» (хІара хъадис Абу Дауда далийна, «сахъихъ» бакъ иснад а йолуш).

Насайс далийна Абу ХІурайрас (АллахІ реза хуьлда цунна) дийцина хъадис, пайхамара (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла:

«Шад а бина, цул тІаьхъа оцу тІе туйнаш тоьхначо - холмачалла лелийна, ткъа холмачалла лелийначо - ширк дина. Муьлхха а цхъана хІуманаш возуш верг (коча хІума оьллинарг) - цуьнах тешийна вуьтур ву» (ан-Насай, ат-Тирмизи, Ахьмад, ал-Хъаким; хъадисан иснадехъ - Іабдур-Рахъман ибн Абу Лейла ву, иза дагахъ латтар гІийла долуш хилла, делахъ а, хІокху хъадисан маьІна тІечІагІдо кхечу ривайаташа а).

Ибн МасІуда дийцина, АллахІан элчано (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла:

«Аса шуна дийца холмачаллех лоруш дерг? Иза - мотт беттар (барт бохон шинна юккъехъ къамел дІасакхехъар) а, нахана юккъехъ эладиттанаш даржор а ду» (Муслим: 2606).

Бухарис а, Муслима а далийна ибн Іумаран хъадис (АллахІ реза хуьлда цаьршинна), АллахІан элчано (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла:

«Хазачу къамелехъ а ду, мелла делахъ а, холмачаллех дакъа» (вуьшта аьлча: хазачу къамело, бозбуанчалло санна, Іехаво).

Дакъа 26: Хиндерг дуьйцучеран а, царех терачеран а хьокъехь

Муслиман «Сахьихь» жайнахь ду пайхмаран (АллахIера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) цхьаболучу зударша дийцинарг, цкъа пайхмара (АллахIера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла:

«Нагахь стага, хиндерг дуьйцучунна (хIума хуучунна, яйнарг а, лачкьийнарг а юьйцучунна) тIе а вахана, цуьнга муьлхха а цхьа хIума а хаьттина, цуьнан дашах (цо аьллачух) иза тешахь, - цо шовзткъа дийнахь дина ламазаш къобалдийр дац» (Муслим: 2230, Ахьмад: 5-380, 4-68).

Абу ХIурайрас (АллахI реза хуьлда цунна) дийцина, пайхамара (АллахIера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла:

«Хиндерг дуьйцучунна тIе а вахана, цо хьехначух (аьллачух) иза тешнехь - и бахьанехь цо керстаналла дина Мухьаммаде (АллахIера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) доссийначуьнца» (Абу Дауд).

Хьакиман жайнахь ду тIаьхьадогIу «сахьихь» хьадис. Бухарин а, Муслиман а хьадисаш цIена лоруш болучу бехкамашца догIуш а ду и. Абу ХIурайрас (АллахI реза хуьлда цунна) аьлла, пайхамара (АллахIера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла:

«Хилларг-лелларг дуьйцучунна а, хиндерг (къайлахдерг) дуьйцучунна а тIе а вахана, цо хьехначух иза тешнехь - и бахьана долуш керстаналла дина цо Мухьаммаде (АллахIера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) доссийначуьнца» (Ахьмад: 2-429, Хьаким, БайхIакьий; «сахьихь» хьадис ду и).

Имран ибн Хьусайна дийцина, пайхмара (АллахIера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла:

«Тхоьх вац - муьлхха а цхьа вон хIума билгало лоруш верг а я царех тешаш верг а, хиндерг дуьйцург а я цаьрга ладугIуш верг а, холмачалла лелориг а я холмачаллера гIо лохуш верг а. Хиндерг дуьйцучунна тIе а веана, цо аьллачух тешначо - и бахьанехь керстаналла дина Мухьаммаде (АллахIера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) доссийначуьнца» (Баззара дийцина и хьадис дикачу иснадаца).

Цуьнах терра ибн Iаббасан хьадис а ду ат-ТIабаранийс «АвсатI» жайнахь дийцина, дика иснад а йолуш, хIара **«тIе а веана...»** боху дешнаш доцурш.

БагIавийс аьлла:

«Хиндерг дуьйцург (ал-Iарраф) - иза цхьацца билгалонийн гIоьнца долуш дерг дуьйцу ша бохург ву (лачкьийна хIуманаш а, яйна хIуманаш а и.дI.кх.а)».

Цхьаболчара аьлла:

«Иза (ал-Iарраф) - хиндерг (къайлахдерг) дуьйцург ву. Хиндерг дуьйцург - тIейогIучу хенахь хинболу хиламаш буьйцург ву».

Иштта аьлла ду:

«Иза (ал-Iарраф) - стеган дагчохь йолу къайлаха ойланаш юьйцург ву».

Абу ал-Iаббас ибн Таймийас аьлла:

«Ал-Iарраф - иза юкъара цIердош ду, хиндерг дуьйцучух а, седажайна хьоьжучух а, гIамаршна тIехь пал туьйсучух а олуш, оцу кеппара кхолламаш бийца (йозанаш дийца) хаьа бохучух а».

Ибн Таббаса аьлла элпаш (лоьмарш) язъечеран а, седарчашкахула хиндерг дуьйцучеран а хьокъехь:

«Иза лелочу цхьанна а АллахІана гергахь цхьа диканан дакъа хир ду аьлла ца го суна».

Дакъа 27: Холмачалла дІаяккхаран хьокъехь

Джабира дийцина:

«Пайхамаре (АллахІера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) (кхечу холмачаллин гІоьнца) холмачалла дІаяккхар муха ду хаьттича, цо аьлла: «Иза – шайтІанан гІуллакхех цхьаь лоруш ду»».

Ахьмада дийцина и хьадис. ЧІогІа дика иснад а йолуш, Абу Дауда а далийна и, цо аьлла:

«Цуьнах лаьцна Ахьмаде хаьттича, цо жоп делира: «Ибн МасІудана дерриге ца дезара и»».

Бухарис дийцина Къатадатан хьадис:

«Аса ибн ал-Мусаййабе хаьттира: «Шена жайнаш даьхна (молханаш лелийна, холмач йоьллина) волу стаг шен зудчунна улле а ца вахалучу хьоле ваьлла хилча - дуьхьал молханаш а лелош, иза тован мегаш ду я дихкина ду и?». Цо жоп делира: «Цхьа а телхина (вон) хІума дац и лелорехь, хІунда аьлча, цуьнах бахьана а дина, диканиг лууш бу уьш. Пайдехь дерг - дихкина дац»» (Бухари: 10-198).

Иштта Хьасан ал-Басарийн тІаьхьадогІу дешнаш а ду дийцина:

«Холмачалла дІа ца яккхало холмачхочуьнга бен».

Ибн ал-Къаййима аьлла:

«Шена холмачалла (молханаш) лелийнарг лелийначу холмачаллах (молханех) дІацІанвар шина кепара хуьлуш ду.

Цхьаь - цуьнах террачу холмачаллин (молханийн) гІоьнца дерг ду. Иза ду и – шайтІанна дечу гІуллакхех цхьаь лоруш дерг а, Хьасанан кьамелехь дуьйцуш дерг а. И бахьана долуш холмачалла дІаяккха дарба лелош верг а, шена холмачалла (молханаш) лелийнарг а - шайтІанна герга воьду, цунна дукхадеза гІуллакх а деш, ткъа оцу кепара холмачалла (лелийна молханаш) юхадерзор кхетам боцуш ду.

ШолгІаниг - шена холмачалла лелийначунна дарба лелор ду: Деле дехаршца а, АллахІе верзарца а, молханашца а, магийначу доІанашца а. Ткъа оцу кепара долу дарбанаш лелор - мегаш ду».

Дакъа 28: Билгалонех тешар

АллахІа (Лекха ву И) аьлла:

«Боккъалаь, цара вон билгало леринаг - АллахІера ду, делахь а, царех дукхах болучарна ца хаьа и» («ал-АІраф»: 131).

Иштта аьлла Цо:

«Цара элира: «Шун вон билгало - шуна шайна дуьхьал ера ю. Вон билгало муха лора аша, вочух шаьш лардича? ХІан-хІа! Дозанал совдуьйлуш къам ду шу» («Ясин»: 19).

Абу ХІурайрас (АллахІ реза хуьлда цунна) дийцина, АллахІан элчано (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла:

«Йолу цамгар (инфекци) – аьшпаш бу, вон тидарш – аьшпаш бу, тийжа бухІа – аьшпаш бу, сафар беттан бухахъара балар (беркате бац бохург) – аьшпаш бу» (Бухари: 10-182, Муслим: 2220).

Муслима дийциначу хъадисехъ хІара тІетохна:

«...Седарчех хІума дазор – аьшпаш бу, зуламе синош – аьшпаш бу» (Муслим: 2220, 106).

Бухарис а, Муслима а дийцина Анасан хъадис, АллахІан элчано (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла:

«Йолу цамгар (инфекции) – аьшпаш бу, вон тидарш – аьшпаш бу, ткъа дика билгалом хаза хета суна». Цуьнга хаьттира: «Ткъа дика билгало хІун ю?» Цо элира: «Хаза дош ду»» (Бухари: 10-181, Муслим: 2224).

Абу Дауда, бакъ иснад а йолуш, Іукъбат бин Іамира дийцина хъадис даладо:

«АллахІан элча (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) уллохъ а волуш, билгалонех лаьцна къамел доладелча, цо элира: «Царех уггаре диканиг - дика билгало ю, бусалба стаг шен гІуллакхах вуха ца верзош йолу. Нагахъ шух цхъанна шена цадезалуш долу муьлхха а цхъа хІума гахъ, цо ала: «Я АллахІ! Ахъа цхъамма дохъу дерриге диканаш, Ахъа цхъамма духатуху массо вонаш! ГІора дац, ницкъ а бац Хьоьгахъ бен!» (Абу Дауд: 3719).

Ибн МасІуда дийцина пайхамаран (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) хъадис:

«Вон билгалонаш (вон тидамаш) – ширк ду. Вон билгалонаш (вон тидамаш) – ширк ду. Ткъа вайх хІорангахъ а... Амма АллахІа генадоккху и, Шена тІе таваккал дахъ» (Абу Дауд [3910], Тирмизи [4161]. ТІаьхъара дешнаш ибн МасІудан ду. Ибн Хьиббан [4271], ибн МажахІ [3538]).

Ахьмада дийцина ибн Іамран хъадис, пайхамара (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла:

«Вон билгало бахъанехъ муьлхха а цхъа гІуллакх дитиначо - ширк дина». Наха хаьттира: «Цуьнан каппарат (бехк такхар) хІун ду?». Цо жоп делира: «Аша ала деза: «Я АллахІ! Дика дац-кха - Хъан дика доцург, вон а дац-кха - Хъан вон доцург, кхин дела а вац-кха - Хьо воцург»» (Ахьмад: 2-220, Хайсамис «МажмуІ аз-Заваид» жайнахъ (5-105) аьлла: хъадис дийциначарех цхъаь - ибн Лихъа - тешаме вац, делахъ а, биссинарш тешаме хила хъакъ бу).

Дакъа 29: Седарчашца пал тийсар

Бухарис шен «Сахъихъ» жайнахъ даладо,
Къатадата аьлла тІаьхъара хъадис: **«И седарчий АллахІа кхо**
Іалашо юьхъарлаьцна кхоьल्लीна ду: **цаьрца стигал хазайан а,**
тоьхна шайтІанаш чуэгон а, **некъахочунна ша волу меттиг хайта а.** **Кхоьча**
Іалашонашна царех пайда эчна верг гІалат ваьлла,

хьобгийла йоца кхоллам хир бу цуьна. Сел чIогIа цуьнга сурт а ца хIотталуш хьовзама а дера ду и цунна» («Бухари»: [6/211]).

Къатадата къобал цадора, беттан лела меттигаш Iаморан Илма Iамор, иштта Ибн Iуйайната а цамагадора иза. Ахьмада а, Исхьякъа а магадора беттан лела меттигаш Iаморан Илма Iамор.

Абу Мусас (АллахI реза хуьлда цунна) дийцина: «АллахIан элчано, (АллахIера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна), элира аьлла: **«Кхаа тайпа нах ялсамане гIура болуш бац: малархо, холмачаллех тешаш верг, гергарллонаш хедош верг»** (XIара хьадис – Ахьмада: 4/399; Ибн Хьиббана: 1380; ал-Хьякима: 4/146, дийцина. Ал-Хьякима «сахьихъ» ду аьлла. Цо бохучунна аз-ЗухIарий а реза ву).

Дакъа 30: ДогIа делхар седарчийн дIахIиттарех дазор

Сийлахь-Везчу АллахIа аьлла:

«... (АллахIа шайна деллачу) ризкъан шукар дан дезачу меттана, шайна догIа делхийтинарг АллахI хилар харц до аша?» («ВакъиIат»: 82).

Абу Малик ал-АшIарийс (АллахI реза хуьлда цунна) дийцна, АллахIан элчано (АллахIера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла: **«Сан умматехъ жохIлаллех буха дисина диъ Iадат ду, цара диттане а дуйтур доцуш: цIе яхана йолу схьаваьллачу меттигех дозалла дар, тайпанаш (я тукхамаш) емалдар, догIа делхар седарчех дазор, беллачарна тIехъ тийжар. - Цул тIаьхьа тIетуьйхира цо. - Нагахъ тийжиначо ша ялале хьалха тоба ца дахъ, къематадийнахъ Iаьржа силаман духар тIехъ гIаттор ю иза, кIомарех юьзна».** («Муслима»: 943).

Зайд бин Халида (АллахI реза хуьлда цунна) дийцина:

«АллахIан элчано (АллахIера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) Хьудайбехъ ша хьалха а ваьлла Iуьйра ламаз дайтира тхьога. Цу буса чIогIа догIа деънера. Ламаз динчул тIаьхьа нахана тIе а вирзина элира цо: «Шайн Дала хIун аьлла хайй шуна?». Наха жоп делира: «АллахIана а, Цуьнан элчанна а дика хаьа цунах дерг». ТIаккха элира пайхамара: «Цо аьлла: «Сан лайшна юккъехъ гучубевлла Сох тешаш берш а, Сох цатешнаш берш а. Нагахъ стага вайна догIа АллахIан комаьршо а, Цуьнан къинхетам а бахьанехъ догIу бахахъ - иза Соьца ийман диллина ву, седарчашца керстаналла дина ву. Нагахъ стага вайна догIа седарчийн дIанисдалар бахьанехъ деана ду бахахъ - иза Соьца керстаналла дина ву, седарчашца ийман диллина ву» (XIара хьадис - Бухарис: 2/277, 433 кхин 7/338; Муслим: 71).

Цунах терра долу Муслима дийцинчу хьадисехъ Ибн Iаббаса аьлла, цхьаболча наха элира аьлла: **«ХIоккх-оцца цхьана седано элиркъ бакъдерг». ТIаккха, тIаьхьара аят доссийра АллахIа: «ХIан-хIа, Аса чIагIо йо седарчий охьаэгачу меттигех! Ткъа хIара чIагIо, шуна хиьча, йоккха ю. Боккъала а, хIара-м сийлахъ КъорIан дай, Iалашдечу Жайнара. ЦIеннарш бен хьякъа балац цунах. Iаламийн Делера охьадеана. Оцу дийцарца а терго яц шун? (АллахIа шайна деллачу) ризкъан (шукар дан дезачу меттана, шайна догIа делхийтинарг АллахI хилар) харцдо до аша?»** («ВакъиIат»:82).

Дакъа 31: Сийлахь-Везчу АллахIан дешан хьокъехъ

«Нахана юккъехъ бу, [кхиберш нисса] АллахIаца нисбеш берш, АллахI ма-веззар уьш беа а безаш». («Бакъарат»: 165).

Сийлахь-Везчу Аллах1а аьлла:

«Ала: нагахь шуна шайн дай а, шайн к1ентий а, шайн вежарий а, шайн х1усамнаной а, шайн доьзал а, шашь гулбина бахам а, махлелор а, и сацарна шу кхьоьруш долу, шу царна реза хилла йола х1усамаш а, нагахь (и дерриг) шуна Аллах1алла а, Цуьнан элчаналла а, Цуьнан некъахь дечу жих1адалла а хьоме хилахь - Аллах1а Шен омар д1адалале хьоьжуш 1ойла шу». («Товбат»: 24).

Анаса (Аллах1 реза хуьлда цунна) дийцина, Аллах1ан элчано (Аллах1ера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла: **«Шух цхьа а ийман диллина хира ма вац, цунна дукхах везнарг Со хиллалц, шен бералла а, делла а, бисина массо нахалла а».** (Бухари: 1/55, Муслим: 44).

Царшиммо далийна кхин а Анаса дийцина долу цхьа хьадис, Аллах1ан элчано (Аллах1ера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла: **«Стаганна ийманан марзо кхетар ю, шегяхь кхоь синхаам карийчахь: цунна дуьненахь долчу дерриг х1уманалла а Аллах1 а, Цуьнан элча а дукха везалахь, цунна ц1енна Аллах1ан дуьхьа кхи стаг а везалахь, иштта цунна Аллах1а ша цунах к1елхьара ваяккхинчул т1аьхьа юханехьа керстаналле верзар а цадезалахь, ша ц1ерга кхоссар цадезаре терра»** (Бухарий: 1/56-58, 68 иштта 12/218, Муслим: 43).

Кхеча ривайатехь аьлла: **«Адаманна ийманан марзо хаалур яц, ... »**, - кхид1а долу кьамел хьалхарниг санна ду.

Ибн 1аббаса дийцина:

«Аллах1ан дуьхьа веза воьлларг, Аллах1ан дуьхьа ца веза воьлларг, Аллах1ан дуьхьа доттаг1алла лелон воьлларг, Аллах1ан дуьхьа мостаг1алла лелон воьлларг, и бахьана долуш Аллах1ан доланехь хир ву. Аллах1ан лайна ийманан марзо хаалур ма яц, я цуьнан деха ламазаша а, марханаша а дан г1о а ма дац цунна, иза - иштта хиллалц. Наха тахана дуьненан дуьхьа лелош долу вежаралло а, доттаг1алло а цхьа а пайда бохьур болуш бац царна» (Ибн Жарир).

Сийлахь-Везчу Аллах1ан кьамелан **«...церан уьйраш хедар ю...»** хьокъехь Ибн 1аббаса аьлла: «вуьшта аьлча; безам а, уьйраш а».

Дакъа 32: Сийлахь-Везчу Аллах1ан Дешан хьокъехь

Сийлахь-Везчу Аллах1а аьлла:

«Шайт1а ду иза шен г1оьнчашца шу кхерош. Ва амма, царех ма кхера шу, Соьх кхера - нагахь шу иман диллина делахь» («Али-Имран»: 157).

Аллах1а аьлла:

«Аллах1ан маьждигаш дендо Аллах1ах а, кьематдийнах а тешначо, ламаз дечо, закат лучо, Аллах1 воцучух цхьаннех цахьоьручо. Уьш нийсачу новкъа нисбелларш бу» («Товбат»: 18).

Сийлахь-Везчу Аллах1а аьлла:

«Нахана юкъахь олуш берш бу: «Аллах1ах тешна тхо». Амма Аллах1ан дуьхьа царех цхьа зен хьакхаделча - адамашкара питана (зен, хало) Аллах1ан 1азапех терра хетало царна» («ал-1анкабуту»: 10).

Абу СаИийда (АллахИ реза хуълда цунна) дийцина, цкъа АллаhИан элчано (АллаhИера кьинхетам а, маршо а хуълда цунна) шега тIаьхьадогIург элира аьлла:

«Хьан Делах тешар гИийла хиларан (тоьшалла ду хьуна): нагахь хьо нах резабар леха волахь, АллаhИ оьгIаз а вохуьйтуш, нагахь хьо АллаhИа хьайна деллачу рицкъанна царна (нахана) хастам бан а волахь, иштта АллаhИа хьайна ца деллачу (рицкъанна) хьо цаьргара бехк баккха а волахь. ЧIогIа хьаьгначуьнан хьагамо дахьац АллаhИан рицкъа тIе, цалуучуьнан гамоно духа а тохац иза».

Иайшата (АллахИ реза хуълда цунна) дийцина, АллаhИан элчано (АллаhИера кьинхетам а, маршо а хуълда цунна) элира аьлла:

«Нах оьгIазбахаре а ца хьоьжуш, АллаhИ резахилар лобхуш волучунна - АллаhИа Шен дика а лур ду, нах реза а бийр бу. АллаhИ оьгIазвахаре а ца хьоьжуш, нах резахилар лобхуш волучунна - АллаhИа Шен оьгIазло юттур ю цунна тIе, нах а бийр бу Цо цунна оьгIазе» (хIара хьадис шен «Сахьихь» цIе йолучу жайнахь ибн Хьиббана а, шен «ал-Хьийлат» цIе йолучу жайнахь Тирмизис а далийна ду).

Дакъа 33: Сийлахь-Везчу АллаhИан Дешан хьокъехь

Сийлахь-Везачу АллаhИа аьлла:

«...Болх АллаhИана тIебилла - нагахь шайш АллаhИах тешаш делахь» («ал-Маидат»: 23).

Цо аьлла:

«Боккъалаь, муьма нах - АллаhИ хьехочу хенахь шайн дегнаш кхералуш берш а, шайна Цуьнан аяташ дешча иман чIагIлуш берш а, шайн Далла тIе болх буьллуш берш а бу» («ал-Анфал»: 2).

Цо аьлла:

«ХIай, пайхамар! АллаhИ тоьаш ву хьуна а, хьуна тIаьхьа баьзначу муьма нахана а» («ал-Анфал»: 64).

Цо аьлла:

«Болх АллаhИана тIебуьллуш волучунна И кхачаме ву» («Ат-ТIалакъ»: 3).

Ибн Iаббаса (АллахИ реза хуълда цаьршинна) дийцина: **«АллаhИ кхачаме ву тхуна, тIехдика лардархо а ву И!»*** - И дешнаш ИбраhИм (пайхамара) (АллаhИера кьинхетам а, маршо а хуълда цунна) аьлла - ша цIерга кхоьссиначу хенахь. Изза (дешнаш) Мухьаммад (пайхамара) а (АллаhИера кьинхетам а, маршо а хуълда цунна) аьлла - наха шега аьллачу хенахь: **«Боккъалаь, нах гИиттина шуна дуьхьал, ткъа озалойша царех!»**. Цо (муххале а) иманехь совбехира уьш, цундела цара элира: **«АллаhИ кхачаме ву тхуна, тIехдика лардархо а ву И!»** (Бухари: 4563, Насаи).

* «Али-Имран»: 173.

Дакъа 34: Сийлахь-Везачу АллаhИан Дешан хьокъехь

Сийлахь-Везачу АллаhИа аьлла:

«Боккъалаъ, АллахІан хІилланах лар ца бели-те уьш? АллахІан хІилланах лар ца луш хила йиш яц - дакъза бевлла нах бен» («аІ-АІраф»: 99).

Сийлахь-Везачу АллахІа аьлла:

«Шен Делан къинхетамах дог дуьллург мила ву - (нийсачу новкъах) тилларг бен» («ал-Хьижр»: 56).

Ибн Іаббаса дийцина: **«(Цкъа) АллахІан элчане (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) Іожаллин (даккхийрачу) къинойх лаьцна хьаттича, цо жоп делира: «АллахІаца ширк дар, АллахІан гІоне сатуьйсийла яр, АллахІан хІилланах кхера ца кхерар».**

Ибн МасІуда дийцина: **«Іожаллин (даккхийрачу) къинойх уггаре ирчанаш - АллахІаца ширк дар, АллахІан хІилланах кхера ца кхерар, АллахІан къинхетамах дог диллар, АллахІан гІоне сатуьйсийла яр (ду)»** (хІара хьадис Іабд ар-Раззакъа далийна).

Дакъа 35: АллахІан къадран собаре хилар – АллахІах тешаран дакъа ду

Сийлахь-Везачу АллахІа аьлла:

«АллахІах тешначуьнан дог - нийсачу новкъа нисдо Цо» («ат-ТагІабун»: 11).

Іалкъама аьлла: «Иза - шега (муьлхха а цхьа) бохам беъча, иза АллахІан лаамца дуйла хууш волучу стеган хьокъех аьлла ду, цундела, хиллачунна реза а хуьлий, муьтІахьаллица чекхволу иза».

Муслиман «Сахьихь» жайнахь Абу ХІурайрас (АллахІ реза хуьлда цунна) дийцина, АллахІан элчано (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла: **«Адмашкара ши амал - цаьргахь долучу керстаналлин (гІиллакхех дІаяланза йисина) ю: тайпа-тукхам емал дар а, веллачунна тІаьхьа тийжар а».**

Бухарис а, Муслима а далийна ибн МасІудан хьадис, АллахІан элчано (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла: **«Тхоьх вац - шен беснеш тІе хІума еттарг, шена тІера бедарш этІориг, жажІилан заманахь санна кхайкхам бийриг».**

Анаса дийцина, АллахІан элчано (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла: **«АллахІа Шена Шен лайна диканиг лиъча – хІокху дуьненахь баланашка озава иза, ткъа АллахІа Шена Шен лайна вониг лиъча - цуьнан къиношна дуьхьал хІокху дуьненахь баланашка ца озава иза, къематдийнахь буьззина бекхам баран дуьха».**

АллахІан элчано (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) аьлла: **«Боккъалаъ, боккха маьл - доккхачу зерна (я даккхийра баланах ларна) дуьхьал (хуьлуш) бу. Боккъалаъ, Сийлахь-Везачу АллахІана цхьа нах безабелча - Цо уьш зерашка (баланашка) озабо. (Оцу зерашна а, баланашна а) воккхавиначунна - (АллахІан) резахилар (карор) ду, ткъа оьгІазваханачунна - (АллахІан) оьгІазло хир ю».**

Дакъа 36: МоттарГанех лаьцна

Сийлахь-Везачу АллахІа аьлла:

«Ала: «Со а ма ду шу доллу адам. (АллахІера) хаам боссийна соьга: шун Дела – цхьаъ бен воцу Дела хилар. Шен Далла дуьхьалкхетаре сатуьйсучо - дика гІуллакхаш дойла, шен Далла санна, цхьаннена а Іибадат а ма дойла» («ал-КахІф»: 110).

Абу Хиурайрас дийцина, АллахИан элчано (АллахИера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) олуш хезира шена аьлла: **«Сийлахь-Везачу АллахИа аьлла: «Цхьана а тайпана накъосте хьаште вац Со. Шен Тамалехь Собыца накъост нисвиначух муьлхха а - Аса дIатосуш ву иза, шен ширкаца а цхьаьна»** (Муслим: 2985).

Абу СаИийда дийцина, пайхамара (АллахИера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла: **«Аса дийца шуна Масихь-Дажалал а дукхаха шуна кхераме а, ирча а дерг?»**. Наха элира: **«Дийцахьа, хIай, АллахИан элча!»**. Цо дийцира: **«Иза – кьайлаха ширк ду, иза - ламазе хIоьттиначу стага, дуьххьал дIа, шега хьобжуш цхьаь хаавелча, шен ламаз хаздар ду»** (хIара хьадис далийна Ахьмада: 3/30, ибн Мажата: 4204).

Дакъа 37: Стага дуьненан диканан дуьхьа дика гIуллакхаш дар - ширк ду

Сийлахь-Везачу АллахИа аьлла:

«Дуьненчуьра дахар а, цуьнан хазалла а езачунна - хIокху дуьненахь цара диначунна дуьхьал хьакъ дерг дуьззина дIалур ду Оха, декъах а бохур бац (Оха) уьш. Уьш – эхартахь шайна (диканых) хIумма а хин докурш бу, (жобжагIатин) цIе йоцург. Доьхна ду цара хIокху дуьненахь динарг, эрна ду цара дина гIуллакхаш» («ХIуд»: 15-16).

Бухарин «Сахьихь» жайнахь тIаьхьадогIу хьадис дийцина Абу Хиурайрас (АллахИ реза хуьлда цунна), АллахИан элчано (АллахИера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла: **«Дакъазаваьлла динаран лай, дакъазаваьлла дирхIаман лай, дакъазаваьлла хамисан* лай, дакъазаваьлла хамилан* лай, шена (иза) делча - реза хуьлуш а, шена хIуммаь ца делча - реза ца хуьлуш а волу! Ирс дайна хуьлда иза, когашна тIера коьртана тIе аркъал кхоьтийла иза! КIохцалг дахча, иза схьа а ма даккхалойла цуьнга! ТIуба* хир ду - хьерчийначу месашца, ченех дуьзначу когашца АллахИан новкъахь шен говран дуьрста лаьцна Iачу (Делан) лайна. ГIопана ха даран декхар кхочушдеш нисвелча - хьакъ долучу кепара лардо цо иза, эскарна юкъахь нисвелча - бакъ бIаьхо а хуьлий, гIуллакхехь хьийза иза. Цо шена пурба дехча – пурба а далац цунна, ткъа иза гIо даккха юкъаваьлча - цуьнан гIоьнна юкъавалар а дац къобал хуьлуш»**.

* «хамиса» - духаран цIе ю.

* «хамила» - духаран цIе ю.

* «тIуба» – ялсаманера дитт ду.

Дакъа 38: АллахИа хьанал динарг хьарам деш а, хьарам динарг хьанал деш а болучу Iеламнахана а, куьйгалхошна а муьтIахь хиллачо - царех шен делий тарбина

АллахИа хьанал динарг хьарам деш а, хьарам динарг хьанал деш а болучу Iеламнахана а, куьйгалхошна а муьтIахь хиллачо - царех шен делий тарбина

Ибн Iаббаса аьлла: **«ХIинций-хIинций шуна тIе стигалара тIулгаш доьлху бохуш кхоьруш Iа-кха со! Ткъа со а - «АллахИан элчано (АллахИера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) аьлла бохуш ву шуьга», ткъа шу а – «Абу Бакара а, Iумара а элира бохуш ду»»** («Ахьмад»: 1/337).

Имам Ахьмад бин Хьанбала аьлла: **«Цецвоху-кха со наха - хьадисан иснад а, и бух болуш хилар а хьйна, хIетте а Супяянна хетачунна тIаьхьахIиттина болучу, Сийлахь-Везачу**

АллахІа бохуш доллушехь а: «Цуьнан омрина дуьхьал буьйлуш берш ларлойла - шайга питана ца даийта я балане Іазап ца даийта!». Цо хаьттира: «Ткъа питана хІун ду хаьий хьуна?». Питана – ширк ду. Схьахетарехь, цуьнан маьІна иштта ду: нагахь муьлххачо а цхьамма пайхамаран къамелах цхьадерг дІататтахь - цуьнан дагчу тилар догІур ду, тІаккха иза хІаллакьхир ву».

Іадий бин Хьатима дийцина: **«Суна хезна пайхамара (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) тІаьхьадогІу аят доьшуш: «АллахІ а витина, делий тарбира цара шайна шайн мозгІарш а, иштта Мареман кІант Масихь а. Ткъа цаьрга дина омра дара: цхьана Далла Іибадат де аьлла, И воцург кхин Дела воцучу. ЦІена ву АллахІ цара Цуьнга нисбечу накьостех» («Товба»: 31). Аса элира цуьнга: «Тхо царна Іибадат деш ма-дац!». ТІаккха цо хаьттира: «АллахІа хьанал динарг цара хьарам дича - аша а ца лора и шайна хьарам, иштта АллахІа хьанал динарг цара хьарам дича - аша а ца до и шайна хьанал?». Аса жоп делира: «ХІаь, иштта-м ду иза». Цо элира: «И ду-кха и - царна Іибадат дар» (Ахьмада а, Тирмизис а дийцина, хІара хьадис «хьасан» дарджехь ду аьлла Тирмизис).**

Дакъа 39: Сийлахь-Везачу АллахІан Дешан хьокъехь

«Хьуна ца гина, хьобга доссийначуьнга а, хьобл а хьалха доссийначуьнга а шаьш иман диллина хилар дІахьедеш берш, хІеттте а тІагІутан кхиэле бовла а лаьа царна, цуьнах юхабовлар шайна тІедиллина доллушехь а? ШайтІанна уьш генна тиларчу бига лаьа! Цаьрга аьлча: «Схьадуьйла АллахІа доссийначунна а, Цуьнан элчанна а тІе» - хьуна гур ду хьуна мунепикъаш хьайх маса дІахьийзаш. Ткъа цаьрга бала боьссича муха хуьлу, церан куьйгаша хьалха динарг бахьанехь, - тІаккха-м, дера, хьуна тІе ма богІу уьш, АллахІах дуйнаш а дууш: «Диканиг а, маслаІат а лууш бен ма-дацара тхо» («Нисаь»: 60).

Сийлахь-Везачу АллахІа аьлла: **«Цаьрга аьлча: «Лаятта тІехь бохамаш ма баржабе!» - цара олу: «Муххале а, тхо ду-кха и диканиг даржош дерш» («Бакъарат»: 11).**

Сийлахь-Везачу АллахІа Аьлла: **«Лаятта тІехь бохамаш ма баржаде, и къепе далийначул тІаьхьа. Кхайкха Цуьнга, кхера а кхоьруш, дог а дохуш: «Боккъалаь, диканиг дечарна уллохь бу АллахІан къинхетам»» («АІраф»: 56).**

Сийлахь-Везачу АллахІа боху: **«ЖехІилан заманан кхиэле бовла гІерта-те уьш? Хьена сацамаш бу - АллахІан сацамел а дика хила тарлуш берш тешаш болучу нахана?!» («Маида»: 50).**

Іумаран кІанта ІабдуллахІа (АллахІ реза хуьлда цаьршинна) дийцина, АллахІан элчано (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла: **«Шух цхьа а Делах тешна вац - цо шен лаамаш аса деаначунна муьтІахь баллалц».**

Нававис аьлла: **«ХІара «сахьихь» хьадис ду. Оха «ал-Хьужжат» жайнахь «сахьихь» йолучу иснадаца далийна и».**

ШаІабийс дийцина: **«Мухха а цкъа цхьа мунепикъ къовсавелла цхьана жуьгтичуьнца, ткъа оцу жуьгтичо аьлла: «Кхиэле Мухьаммаде вер ву вайша, хІунда аьлча цунна хууш хилла цо кхаьнаш ца оьций». Мунепикъа аьлла: «Цул а жуьгтийн кхиэле вер ву вайша, хІунда аьлча цунна хууш хилла цо кхаьнаш оьций». Шина къовсамхочуьнан барт хилла: ЖухІайнахь Іаш волучу цхьана хиндег дуьйцучунна (кахІинна) тІе а ваха, цуьнга кхиэле вала. Циггахь хІара аят доссийра: «Хьуна ца гина, хьобга доссийначуьнга а, хьобл а хьалха доссийначуьнга а шаьш иман диллина хилар дІахьедеш берш ...»**

Кхечу хьадисехь и аят доссаран бахъанин хьокъехь аьлла: **«Мухха а цкъа цхьа ши стаг шайшшинна юккъехь къовсавелла. Цаьршиннах цхьамма некъ кховдийна: «Пайхамаре (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) вер ву вайша - вайшинна юккъехь цуьнга кхиэл яйтаран дуьхьа».** Ткъа вукхо аьлла: **«Цул а (жуьгтичуьнга) КаІб бин Ашрафе вер ву вайша».** Эххар а тІаьхьа Іумаре велира и шиь. Шина къовсамхочух цхьамма дерриге а хилларг дІадийцира цуьнга. Іумара хаьттина пайхамаре (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) вала реза цахиллачуьнга: **«Иштта дарий и?».** Оцу стага жоп делла: **«ХІаь, иштта дара и».** Іумара, шен тур схьа а даьккхина, тоьхна вийна иза».

Дакъа 40: АллахІан цхьайолучу цІерашна а, куьцашна а керстадечийн хьокъехь

Сийлахь-Везачу АллахІа аьлла:

«...Уьш ца теша Къинхетамечух. Ала: «И – сан Дела ву, И воцург кхин дела а вац. Цуна цхьанна тІе таваккал до аса, тобанца цуьнга воьрзу со» («ар-РаІд»: 30).

Бухарин «Сахьихь» жайнахь даладо тІаьхьадогІу хьадис.

Телас аьлла: **«Нахана уьш кхеташ дерг дийца. Цара АллахІ а, Цуьнан элча а харцвойла лаь шуна?»** (Бухари: 1/199).

Іабд ар-Раззакъа дийцина, (Рашидан кІанта) МаІмарера, ибн ТІавусера, цуьнан дегара, ибн Іаббасера дийцира аьлла: **«Цхьа стаг гира цунна цІеххьана вегавелла, АллахІан куьцех лаьцна долу пайхамаран хьадис хезначу хенахь. Аса хаьттира: «ХІун ду иза кхерориг? Кхеташ долу «мухькам» аяташ хезча - дегнаш къаддала кийча бу уьш, хІаллакьхила а – кхин маьІна долу «муташабихІ» аяташ хезча?».**

Къурайшашна хезначу хенахь, АллахІан элчано (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) Къинхетамениг вуьйцуш, цара инкарло йира цунна. ТІаккха АллахІа церан хьокъехь доссийра: **«...Уьш тешац Къинхетамечух ...»** («ар-РаІд»: 30).

Дакъа 41: АллахІан Дешан хьокъехь

Сийлахь-Везачо аьлла:

«АллахІан ниІмат девза царна, амма цул тІаьхьа инкаре хуьлу уьш Цунна, хІунда аьлча царех дукхах берш – тешаш бац» («ан-Нахьл»: 83).

МужахІида аьлла: «Цуьнан маьІна стага аларехь ду: «ХІара – сан бахам, суна сайн дайшкара кхаьчна ирс ду».

Іавн бин ІабдуллахІа аьлла: «И дешнаш (тІаьхьадогІург) олуш волучуьнан хьокъехь ду: «Хьенех ца хиллехьара - иштта хилла а хир дацара».

Ибн Къутайба аьлла: «Цара олу: «ХІара тхуна хила - тхан делаша юкъаралла дар бахъана долуш»».

Сийлахь-Везачо элира аьлла долу Зайд ибн Халидан хьадис дийциначул тІаьхьа: **«Сан лайшна юккъехь гучубевлла - Соьх тешаш берш а, Соьх цатешаш берш а...»** - Абу ал-Іаббаса (ибн Таймис) яздина: «АллахІан Жайнахь а, Суннатехь а дуккха а къамелаш ду - Сийлахь-Везачо Ша делла долу диканаш кхечунна тІедахийтар а, оцу кеппара Шеца накъостий нисбеш берш а емал беш долу».

Салафех цхъаболучара аьлла: «И дешнаш шен цхъа аьтто хилча олуш болучеран хьокъехь а ду: «Мох - аьтtone бара, кемалелорхо а вара - исбаьхъа». Цуьнах тера аларийн хьокъехь а ду, тахана дуккха а нехан меттанашка доьлла долучу.

Дакъа 42: АллахІан Дешан хьокъехь

«Шайна хаа а хууш, АллахІаца цхъа а ма нисве» («Бакъарат»: 22).

Оцу аятан хьокъехь ибн Іаббаса (АллахІ реза хуьлда цунна) аьлла:

«Кхинберш АллахІаца нисбар ширк ду - кІарула-Іаьржачу буьйсанан боданехь Іаьржачу тІулгана тІехула текхаш доьдучу зингата а къайлах долу. Ишттачу ширках хир ду ахъа муьлххачу а цхъаьнга алар: «Аса дуй буу АллахІах, хъан дахарах а, сайн дахарах а!». Иштта ширк хир ду ахъа алар а: «ХІара жІаьла ца хиллехъара - вайна чу къуй бевлла хир болуш ма бара». Я иштта алар: «Кертахъ бедаш ца хиллехъара - вайна чу къуй бевлла хир болуш ма бара». Цкъацкъа цхъана стага вукхуьнга олуш дерг а ду ширк: «АллахІана а, хъуна а лаахъ». Иштта ширк хир ду стага алар а: «АллахІ а, и цхъа хъенех а ца хиллехъара - хьобга даделла-м хир дацара иза». Хъенех ма хъехаве оцу юккъехь. Оцу дерриге а аларшкахъ - ширк ду» (ибн Абу Хъатим).

Іумар бин ал-ХаттІаба (АллахІ реза хуьлда цунна) дийцина, АллахІан элчано (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла: **«АллахІ воцучух (стенцца а) дуй биьначо - керстаналла дина (я ширк дина)»** (ат-Тирмизи: 1535, Ахьмад: 2/69,87, иштта 125. Тирмизис аьлла хІара хъадис «хъасан» дарж долуш ду, ткъа Хъакима «сахъихъ» ду аьлла хІара).

Ибн МасІуда аьлла: «АллахІах къера дуй баар гІоле хетар ма дара суна - бакъдерг а дуьйцуш, АллахІ воцучух (я АллахІ воцучуьнан цІарах) дуй баарал а».

Хъузайфа бин ал-Йамана (АллахІ реза хуьлда цунна) дийцина, пайхамара (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла: «Аша ма олийла: **«АллахІана а ма лаъара, хъенехана а ма лаъара».** (Алахъ иштта) ала аша: **«АллахІана ма лаъара, ткъа цул тІаьхъа хъенехана а»»** (хІара хъадис «сахъихъ» йолучу иснадаца далийна Абу Дауда: 4980).

ИбрахІим ан-НахаІийс ала магош ца хилла: «Аса гІо лобху АллахІера а, аса гІо лобху хьобгара а». Ткъа иштта алар магадора цо: «Аса гІо лобху АллахІера, тІаккха хьобгара доьху аса сайна гІо». Цо аьлла: «Иштта ала мегаш ду: «АллахІ ца хиллехъ, тІаккха хъенех а». Амма аша ма олийла: «АллахІ а, хъенех а ца хиллехъ»».

Дакъа 43: АллахІах биьначу дуйнах кхачам цахуьлucharех дерг дуьйцу дакъа

Ибн Іумара (АллахІ реза хуьлда цаьршинна) дийцина, АллахІан элчано (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла: **«Шайн дайх дуйнаш ма даа! АллахІах дуй биьначо - бакъдерг ала дезаш ду, ткъа АллахІах шена дуй кхоьллинарг – резахила везаш ву. Нагахъ цуьнах цунна кхачам хуьлуш бацахъ - АллахІах хийра (стаг) ву иза (я цхъана а агІор АллахІаца гергарало дац цуьнан)»** («хъасан» даржехь иснад йолуш хъадис ду хІара, ибн Мажата дийцина: 2101).

Дакъа 44: «АллахІана а, хъуна а лаахъ» аларан хьокъехь

Къутайла дийцина: «(Цкъа) пайхамар (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) волучу а веана, цхъана жуьгтичо аьлла: «Шу ширк деш ду, хІунда аьлча аша олу: «АллахІана а, хьуна а лаахь. КаІбах дуй а кхуллу аша». Цул тІаьхьа пайхамара (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) нахе омра дира, дуй буучу хенахь хІара ала аьлла: «Хьаьжин цІийнан Делах дуй буу аса». Иштта (ала аьлла цо): «АллахІана лаахь, цул тІаьхьа хьуна» («Насаи»: 7/6, Ахьмад: 6/371, иштта 372; «сахьихь» хьадис ду).

Оцу Къутайлас далийна ду кхин а ибн Іаббаса (АллахІ реза хуьлда цунна) дийцина цхъа хьадис: «Мухха а цкъа цхъана стага пайхамаре (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира: «АллахІана а, хьуна а лиьнарг». Цунна дуьхьал пайхамара хаьттира: «Ахьа хІун дуьйцу, со АллахІе нисвеш воллу хьо? Шенна цхъана АллахІана лаахь ала» (Насаис далийна «АфІал ал-йауми вал-лейлахІ» жайнахь, Ахьмад: 1/214, 283, 347, иштта кхечара а).

Ибн Мажата далийна Іайшатан нанас виначу вешин ТІуфайлан хьадис: «Цкъа гІенаха гинера суна, жуьгтийн цхъана тобанна тІе а вахана, айса цаьрга олуш: «Боккъалаь, ма бакъахьара къам хир дара-кх шу - аша ца бахахьара: «Іузайра - АллахІан кІант ву». Цара жоп делира: «Дера шуъа-м хир дара бакъахьара къам - аша ца бахахьара: «АллахІана а, Мухьаммадана а лаахь». ТІаккха, керстачу нехан цхъана тобанна тІе а вахана, аса элира: «Боккъалаь бакъ долуш, ма бакъахьара къам хир дара-кх шу - аша ца бахахьара: «Масихь (Іиса пайхамар) - АллахІан къант ву»». Цара элира: «Дера шуъа-м хир дара бакъахьара къам - аша ца бахахьара: «АллахІана а, Мухьаммадана а лаахь». Іуьйранна со самаваьлча, цхъацца болучу нахана дийцира аса иза. ТІаккха, пайхамар волучу а вахана, цуьнга а дийцира аса сайна гина хилла долу и гІан. Цо хаьттира: «Цхъаьнгга а дийца-м ца дийцина ахьа иза?». Аса жоп делира: «ХІаь». ТІаккха пайхамара, АллахІана хастам а бина, Цунна хастаме шукар а дина, цул тІаьхьа элира: «Делахь, ТІуфайлана гІан гина, шух цхъаболучарна цо дийца а дийцина иза. Аша олуш дешнаш дара, цхъацца долу хьелаш бахьанехь, шуна уьш дехка суна тар ца луш хилла долу. Делахь-хІета, кхин ма алалаш: «АллахІана а, Мухьаммадана а лаахь». Аша ала: «Цхъана АллахІана лаахь»» (ибн Мажа: 2118, Ахьмад: 5/72, ад-Дарами: 2/295, иштта кхиболучара а Хьузайфа ибн Йаманера).

Дакъа 45: Ханна луьйш верг - АллахІана халахетар деш ву

Сийлахь-Везачу АллахІа аьлла:

«Цара элира: «ХІара вайн хІокху дуьненчуьра дахар бен дац. Дала а ле вай, дуьненчу а довлу вай, я хІаллакдеш а ма дац вай - хено а бен». Оцу хьокъехь долучунна цхъа а хаар дац цаьргахь. Деккъа цхъана хетаршкахь бу уьш» («Саждат»: 26).

Бухарин «Сахьихь» жайнахь далийна Абу ХІурайрин хьадис ду, пайхамара (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла: «Сийлахь-Везачу АллахІа аьлла: «Суна халахетар до-кха Адаман кІанта (адамо) - ханна луьйш, хІунда аьлча Со ма яй хан. Со ву де-буьйса хуьйцуш верг» (Бухари: 8/441, иштта 13/389, Муслим: 2246).

Кхечу ривайатехь аьлла: «Сийдокурш ма дийца ханна, хІунда аьлча, бакъдолуш, АллахІ ю хан» (Муслим: 2246, Ахьмад: 2/395, 491, 496, иштта 499, Абу ХІурайрера дийцина ду).

Вуьшта аьлча: мел хуьлуш дерг - дика а, зен а – АллахІан карахь ду. Нагахь муьлххачу а цхъана адаме бохам беанехь - АллахІан лаам хилла иштта.

Дакъа 46: Сийлахь цІераш тахкаран хьокъехь

Бухарин а, Муслиман а «Сахъихь» шина жайнахь ду, Абу ХІурайрас (АллахІ реза хуьлда цунна) дийцина хьадис, пайхамара (АллахІера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла: **«Боккъалаь, Сийлахь-Везачу а, доллучул воккхачу а АллахаІана гергахь уггаре а аьшне стаг (маликул мулук) - шех паччахьийн паччахь (олий) цІе йоккхуш верг ву, хІунда аьлча АллахаІ воцург паччахь вац»** (Бухари: 10/486, Муслим: 2143, Абу Дауд: 4961, Тирмизи: 21391).

Суфйан бин Іуьайната аьлла: **««Маликул мулук» боххург ду - «ШахІиншахІ» бохург а»**.

Кхечу ривайатехь аьлла: **«Къематдийнахь АллахаІ шена уггаре а оьГазваханарг а, (Цунна гергахь) уггаре вон (боьха) стаг хинверг а ву иза»**.

47-гІа дакъа. Сийлахь-Везачу АллахаІан цІерийн сий-ларам бар а, Цуьнан дуьхьа цІе хийцар а

Абу Шурайхьа дийцина шена, ал-Хьакам аьлла, тиллина цІе хилла хиларх лаьчна (ал-Хьакам - «уггаре дикаха кхиэлахо», ма-дарра гочдича: «кхиэлан да» бохург ду).

Мухха а цкъа пайхамара (АллахІера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) аьлла цуьнга: **«Бакъонца, кхиэлахо - АллахаІ ву, Цуьнан ду ша доллу Іедал а»**. (Абу Шурайхь) кхетон хІоьттина: **«Сан тайпанан (муьлхха а цхьана хІуманехь) къовсам баьлча, суна тІебогІу уьш, ткъа аса царна юкъахь, ший агІо реза а йолуш, кхиэл йо»**. (Пайхамара (АллахІера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна)) хаьттина: **«Ма хаза ду-кха и. КІентий буй, ткъа, хьан?»**. (Абу Шурайхьа) жоп делла: **«Бу - Шурайхь а, Муслим а, ІабдуллахаІ а»**. (Пайхамара) хаьттина: **«Ткъа воккхахверг муьлха ву царех?»**. (Абу Шурайхьа) жоп делла: **«Шурайхь ву»**. (ТІаккха пайхамара (АллахІера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна)) аьлла: **«ХІета, хьо – Абу Шурайхь (Шурайхьан да) ву-кха»**.

ХІара хьадис дийцинарг Абу Давуд ву, иштта кхиберш а бу (Абу Дауд: 4955, ан-Насаи: 8/226).

48-гІа дакъа. АллахаІан цІе тІехь йолучу хІуманца а, иштта КъурІанаца а, АллахаІан элчанца а (АллахІера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) бегаш баран хьокъехь

Сийлахь-Везачу АллахаІа аьлла:

«Ахьа цаьрга хаьттича, цара-м, билггал, эра ду хьуна: «Бага еттар а, самукъадаккхар а бен (кхин хІуммаь ма) дацара оха динарг». Ала: **«АллахаІах а, Цуьнан аятех а, Цуьнан элчанах а доьлуш (кхаьрдаш) дара шу? Бехказа дийла ма гІерта. Керстанаш хили шух, имане даькхиначул тІаьхьа...»»** («Товбат», 65-66).

Ибн Іумара а, Мухьаммад ибн КаІба а, Зайд ибн Аслама а, Къатадата а дийцина:

«Табук гІазоте баха новкъа бевллачехь цхьана стага аьлла: «ХІара вайн КъурІан дешархой санна яккхийра гайшикаш а, харцлуйраш а, сел чІогІа тІамехь осала (кхоьруш) берш а гина а бац-кха вайна». (И олучу хенахь) цунна дагахь хилларш АллахаІан элча а (АллахІера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна), цуьнан асхьабаш а хилла - КъурІан дешархой болу.

Іавф ибн Малика аьлла цуьнга: **«Хьо-м, харцлуйриг хилла а ца Іаш, оцу тІе мунепикъ а ву! Цуьнах дерг, цхьа а шеко йоцуш, АллахаІан элчанна (АллахІера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) довзийтанза Іийра ма вац со»**.

Цул тІаьхьа АллахІан элча (АллахІера кѣинхетам а, маршо а хуьлда цунна) волучу вахана Іавф - (хилларг-лелларг) дерриге цуьнга дІадовзийта. Амма дІакхьачначу хенахь хиьна цунна оцу хьокъехь КъурІано шел а хьалхе яьккхинийла.

Ткъа важа стаг бехказвала АллахІан элча (АллахІера кѣинхетам а, маршо а хуьлда цунна) волучу веьначу хенахь пайхамар (АллахІера кѣинхетам а, маршо а хуьлда цунна), новкъа вала кечвелла, шен эмкална тІехиьна Іаш хилла. Оцу стага аьлла: «ХІай, АллахІан элча, уьш-м некъан къамелаш бен дацарий, цуьнан халонаш яйъян а, некъ бацбан а дина...».

Ибн Іумара дийцина: «Лаяцна АллахІан элчанан эмкалан бухка а бара цуьнан, тІулгех дІадетталуш когаш а дара цуьнан, ша бохуш а вара иза: «Къамелаш дар а, бегаш бар а доцург, кхин хІуммаъ ма дац оха динарг!..»».

Ткъа АллахІан элчано (АллахІера кѣинхетам а, маршо а хуьлда цунна) хІара (аят) доцург, кхин тІе хІуммаъ ца олура цуьнга: «АллахІах а, Цуьнан аятех а, Цуьнан элчанах а доьлуш (кхаьрдаш) дара шу?».

Цо цуьнан цхьана а кепара терго ца йора, я оцу ша аьллачунна тІе кхин хІуммаъ ца тухура».

49-гІа дакъа. Сийлахь-Везачу АллахІан Дешан хьокъехь

Сийлахь-Везачу АллахІа аьлла:

«Оха цуьнга (адаме) Тхайн кѣинхетамах чам баккхийтича, бохам лайначул тІаьхьа, дера, цо ала-м олу: «Сан дуьхьа ду хІара, я къематде хІуттур ду аьлла а ма ца хета суна. Нагахь со сайн Деле вухаверзавахь, цхьа а шеко йоцуш, Цуьнгахь а хир ма ду суна кечдина кхин а дикаха дерг». Оха Делах цатешачарна (гаурашна), билггал, дІахоуьйтур ма ду цара динарг, къиза Іазап а Іовшуьйтур ду Оха цаьрга» («Фуссилат», 50).

МужахІида аьлла:

«ХІара хаам иштта олуш болучийн хьокъехь боссийна бу: «ХІара аса сайн кѣинхьегамца даьккхина ду, суна догІуш а ду хІара»».

Ибн Іаббаса аьлла:

«Вуьшта аьлча, аса айса сайна дина дика ду хІара».

Сийлахь-Везачо юха а аьлла:

«Цо аьлла: «Суна мел делла дерриге а - соьгахь долу Іилма бахъанехь делла ду» («Къасас», 78).

Къатадата аьлла:

«ХІокху «...соьгахь долу Іилма бахъанехь»...» бохучу дешнийн маьІна иштта ду: «Аса гулдина долу, соьгара сан Іилма бахъанехь»».

Цхьаболучу тидархоша аьлла:

«ХІара (сан хьал) - и сайна хила (я дала) со хьакъ хилар АллахІана хууш хиларна духа».

Абу ХІурайрас (АллахІ реза хуьлда цунна) дийцина, пайхамара (АллахІера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) олуш хезна шена аьлла:

«Цкъа Израилан тІаьхьенах волу кхоъ зерна тІехІоттон лиъна хилла АллахІана: йолу цамгар (проказа) ерг а, кІунзал баьлларг а, бІаьрзениг а. АллахІа малек дахийтина уьш болучу.

Йолу цамгар ерг волучу а деана, (малеко) хаьттина: «Уггаре а хьуна дукха дезарг хІун ду?». Цо жоп делла: «Тайна бос а, хаза чкъор а, и бахьанехь соьх нах къаьхкаш долучух со дІацІанвалар а ду-кха». ТІаккха (малека) цунна гонаха шен (куьг) хьаькхна: нах цуьнах къаьхкаш хиллачух иза дІа а цІанвина, цуьнан тайна бос а, хаза чкъор а (юха а) юхаделла цунна. (Юха а) хаьттина (малека) цуьнга: «Ткъа хьуна уггаре а дукха деза даьхний муьлхарш ду?». Цо жоп делла: «Эмкалш (я бежанаш)». Цул тІаьхьа, цунна пхора эмкал а елла, (малека) аьлла: «АллахІа беркат дойла хьуна цуьнах!».

ТІаккха кІунзал баьлларг волучу а деана, цуьнга хаьттина (малеко): «Уггаре а хьуна дукха дезарг хІун ду?». Цо жоп делла: «Тайна месаш а, и бахьанехь соьх нах къаьхкаш долучух со дІацІанвалар а ду-кха». ТІаккха (малека) цунна гонаха шен (куьг) хьаькхна: (нах къехкачух дІа а) цІанвира иза, тайна месаш юха а елира цунна. (Малека) хаьттира цуьнга: «Ткъа хьуна уггаре а дукха деза даьхний муьлхарш дара?». Цо жоп делира: «Хьелий». Цунна пхора етт а белла, (цул тІаьхьа) аьлла (малека): «АллахІа беркат дойла хьуна цуьнах!».

БІаьрзениг волучу а деана (малека) хаьттина: «Уггаре а хьуна дукха дезарг хІун ду?». (БІаьрзечо) жоп делла: «АллахІа сайн бІаьрса сайна юха а дерзийна, нах ган йиш хилар ду». ТІаккха (малека) гонаха шен (куьг) хьаькхна: АллахІа цуьнан бІаьрса духадерзийра. (Цул тІаьхьа (малека) хаьттина: «Уггаре а хьуна дукха деза даьхний муьлхарш ду?». Цо жоп делла: «УьстагІий». Ткъа цунна оре лаьцна уьстагІ белла.

Цул тІаьхьа (стен эмкал а, етт а) дехкина, (уьстагІ а) бехкина. (Цхьа хан яьлча, царех) цхьанна цхьа боьра буьззина эмкалийн рема ІаьІна, вукхуьнан – цхьа боьра буьззина бажа ІаьІна, кхоалгІачуьнан – цхьа боьра буьззина жа ІаьІна.

Цул тІаьхьа йолу цамгар йолуш хилларг волучу деана (малек). Хьалха цуьнгахь хиллачу сибате-суьрте а даьлла, цо аьлла цуьнга: «Миска стаг вара со. Новкъахь оьшуш мел долучу хІуманаш а ваьлла, тахана дехаре вала цхьаьллиг цхьаь вац сан, АллахІ а, (Цул) тІаьхьа хьо а воцург. И хьан безаме куц а, исбаьхьа чкъор а, иштта хІара бахам а хьуна беллачуьнан цІарах дуй кхуллуш доьху аса хьобга: цхьа эмкал лахьара ахьа суна, цуьнан гІоьнца хІара сайн некъ чекхбаккха!». (Оцу стага) аьлла: «Декхарш дукха ду суна тІехь». (ТІаккха) аьлла (малека): «Схьахетарехь, суна вевза-кха хьо. Хьо вацара и йолу цамгар йолуш хилларг, хьайх нах а къехкаш?. (Оцу тІе, хьо вацара и) кьен вехаш хилларг, АллахІа (хьал-бахам) а луш хьуна?». (Оцу стага) аьлла: «ХІан-хІа, хІара бахам суна дІабаханачу сайн дайшкара диссина кхаьчна дакъа ду». (Малека) аьлла: «Нагахь хьо харц лехь, АллахІа хьайн хьалхалеррачу хьоле вухаверзавойла-кха хьо!».

ТІаккха кІунзал болуш хилларг волучу деана (малек), хьалха цуьнгахь хиллачух террачу сибате-суьрте а даьлла. Цуьнга а аьлла цо ша хьалха йолу цамгар йолуш хиллачуьнга аьлларг. Ткъа цо а шена вукхо делла доллу жоп делча, (малека) аьлла: «Нагахь хьо харц лехь, Сийлахь-Везачу АллахІа хьайн хьалхалеррачу хьоле вухаверзавойла-кха хьо!».

Цул тІаьхьа, цуьнгахь хьалха хиллачу сибате-суьрте а даьлла, (хьалха) бІаьрзе хилларг волучу а деана, малека аьлла: «Миска стаг вара со. Новкъахь мел долучу хІуманых а ваьлла, тахана дехаре вала цхьаьллиг цхьаь вац сан, АллахІ а, (Цул) тІаьхьа хьо а воцург. Хьуна и хьан бІаьрса юхаделлачуьнан цІарах дуй бууш доьху аса хьоьга: цхьа уьстагІ лахьара ахьа суна, цуьнан гІоьнца хІара сайн некъ чекхбаккха!». (Хьалха бІаьрзе хиллачо) аьлла: «Боккъалаь, бІарзе (стаг) вара со, амма АллахІа суна юхадерзийра сан бІаьрса. Хьайна деззарг дІаэца, хьайна луьург дита. АллахІах дуй ма буу аса: доллучунна ницкъ кхочуш а, Сийлахь-Воккха а волучу АллахІан дуьхьа хІуьа а ахьа схьаэцарах, хьуна цхьана а хІуманехь новкъарло йийр йолуш ма вац хьуна со!». (ТІаккха) аьлла (малека): «Іадбита ахьа хьайн бахам хьайна, хІунда аьлча, боккъалаь, зуьйш дара шу. Хьуна резахили АллахІ, амма оцу хьан шина накьостана оьгІазваха И» (Бухари: 3464, Муслим: 2964).

50-гІа дакъа. Сийлахь-Везачу АллахІан Дешан хьокъехь

Сийлахь-Везачу АллахІа аьлла:

«Цо шайшшинна диканиг (бакъахьа) бер делча - шайна деллачуьнгахь Цуьнца накьостий нисбира цаьршимма...» («ал-АІараф», 190).

Лакхахь далийна долу аят туьдуш, ибн Іаббаса аьлла:

«Адам (Хьаваца) дІахьулвелча, берах хилла иза цуьнах. Уьш болучу а деана, иблиса аьлла: «Со ду шуьшиь ялсаманичуьра арадаьккхина долу шуьшиннан накьост. Ткъа суна муьтІахь хила ший а, ца хилахь - аса шун бер маІаш йолуш дийр ду, тІаккха хьан гай а датІош, ара а дера ду иза хьан кийрара».

Хаддаза цаьршинна кхерамаш туьйсура цо, цаьршимма цунна Іабд ал-Хьарис цІе тиллалц (ал-Хьарис - ма-дарра маьІнехь «ахархо» бохург ду, иблисан цІе ю и. Оцу кеппара, Іабд ал-Хьарис бохучуьнан маьІна «иблисан лай» («шайтІанан лай» а олу наггахь) бохург ду).

Амма цунна муьтІахь ца хуьлуш юхадаьлла и шиь - тІаккха делла дуьненчу даьлла церан бер. ШолгІа а берах хилла иза (Хьава). Юха а деана схьахІоьттина иблис, ша хьалха аьлларг аьлла цо. ХІинца а юхадаьлла и шиь - бер юха а, дала а делла, дуьненчу даьлла.

КхозлагІа а бераха хилла иза (Хьава). Юха а деана иблис. ШозлагІа хилларг а цаьршинна дагадаийтина цо. ХІинца, бер дезар совдаларна, Іабд ал-Хьарис аьлла, цІе тиллина цаьршимма цунна.

Оцу хьокъехь аьлла ду:

«...Шайна деллачуьнгахь Цуьнца накьостий нисбира цаьршимма» («ал-АІараф», 190).

ХІара хьадис ибн Абу Хьатима далийна.

Оцо дийцина Къатадатан «сахьихь» долуш хьадис, цо аьлла:

«МуьтІахьаллехь нисбина накьостий бу уьш цара Цуьнца, Іамал-Іибадатехь нисбина бац».

Сийлахь-Везачу АллахІан Дешан хьокъехь: **«Нагахь Ахьа тхуна дика (бакъахьа) бер лахь, билггал, Хьуна шукар дечарех хир ма ду тхо»** («ал-АІараф», 189) МужахІида аьлла:

«Иза адам цахиларна кхераделла хилла и шиь».

Оцу маьІне дерг аьлла ал-Хьасан (ал-Басрийс) а, СаІийд (ал-Жубайрас) а, иштта кхечара а.

Ибн Хъазма аьлла:

«Церан [салафийн] цхъабарт болуш ду: муьлхха а АллахИ воцучу цхъанна лолла (Ибадат) даран маъИна чулаьцна йолу цЕ тиллар дихкина хилар, масала: Iабд Iумар («Iумаран лай»), Iабд ал-КаIба («KaIбан лай») и.д.кх. Цхъа Iабд ал-МуттIалиб цЕ йоцург».

51-гIа дакъа. Сийлахь-Везачу АллахIан цIерийн хьокъехь

«АллахIан уггаре а хаза цIераш ю. Цаьрца кхайкха аша Цуьнга, бита аша Цуьнан цIерашца керстадеш берш. Билггал, бекхам бийр бу царна цара диначунна» («ал-АIраф», 180).

Ибн Абу Хъатима бийцина АллахIан Дешан хьокъехь ибн Iаббаса белла болу кхетам:

«Цуьнан цIерашца керстадеш берш...» - Цуьнца (АллахIаца) накъостий нисбеш (ширк деш) берш бу».

Кхин а аьлла ибн Iаббаса:

««Ал-Лат» цЕ «ал-ИлахI» («дела») бохучух схъаэцна тиллина ю цара, ткъа «ал-Iузза» - «ал-Iазиз» («нуьцкъаланиг») бохучух схъаэцна тиллина ю».

Ал-АIмаша аьлла: **«Царна (АллахIан цIерашна) юкъадалош берш бу уьш - цаьрца цхъа а юкъаметтиг йоцуш дерг».**

52-гIа дакъа. «Маршо хуьлда АллахIана!» ала мегарг цахилар

Бухарин «Сахьихь» жайнахь даладо ибн МасIуда (АллахI реза хуьлда цунна) дийцина долу хIара хъадис: «Цкъа пайхамарца цхъаьна хIиттина ламаз деш а долуш, оха элира: **«Маршо хуьлда АллахIана Цуьнан лайшкара! Маршо хуьлда хьенехана а, минехана а (оцунна а, хIокхунна а)! (И хезначу) пайхамара (АллахIера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) тхьогга элира: «Ма ала: «Маршо хуьлда АллахIана!», хIунда аьлча, боккъалаь, Ша АллахI Ву и маршо луш верг»** (ал-Бухари: 2/266, Муслим: 402, иштта 58, Абу Дауд: 968, ибн МажахI: 899, Насаи: 2/240).

53-гIа дакъа. «Я, АллахI, гечдехъа суна, Хъайна лаахь!» аларан хьокъехь

Бухариин «Сахьихь» жайнахь даладо Абу ХIурайрас дийцина хъадис, АллахIан элчано (АллахIера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла: **«Шух цхъаммо а ма олийла: «Я, АллахI, гечдехъа суна, Хъайна лаахь!», я иштта а: «Я, АллахI, кьинхетам бехъа соьх, Хъайна лаахь!».** Луург хадам боллуш дехадезаш ду, хIунда аьлча цхъана а хIумане АллахIе ца ваьлла цхъа а хIума дайталур дац» (ал-Бухари: 11/118, Муслим: 2679).

Муслимехь долучу ривайатехь дийцина, пайхамара (АллахIера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла: **«Шайна луург тIедожжош доьхийла аша, хIунда аьлча АллахI дозалла дан хIуттур вац Ша шуна деллачуьнгахь».**

54-гIа дакъа. «Сан лай», иштта «сан гIарб» ала мегарг цахилар

Бухарин а, Муслиман а шина «Сахъихъ» жайнахъ даладо Абу Хиурайрас дийцина хъадис, АллахІан элчано (АллахІера кѣинхетам а, маршо а хуълда цунна) элира аьлла:

«Шух цхъаммо а ма олийла (шен ялхочуьнга): «Хіума яе хъайн роббана (хъайн далла, «хъайн дена» бохучу маьІнехъ лелаш дош ду «роббан» бохург)», я «Ламаз эцийта хъайн роббега». Иштта ала деза: «Сан саййид» («сан эла»), я «Сан мовла» («сан гІолоцург»). Шух цхъаммо а ма олийла: «Сан лай» я «Сан гІарб». Иштта ала деза: «Сан жима стаг», «Сан жима йоІ» я «Сан кІант» (ал-Бухари: 5/129 – 131, Муслим: 2249, иштта 15, Ахъмад: 2/316).

55-гІа дакъа. АллахІан цІарах йоьхург вухатоха цамагар

Ибн Іумара (АллахІ реза хуълда цунна) дийцина, АллахІан элчано (АллахІера кѣинхетам а, маршо а хуълда цунна) элира аьлла:

«Нагахъ шайга цхъамма АллахІан цІарах муьлхха а цхъа хіума ехахъ - лолаша цунна. Нагахъ шайга цхъамма АллахІан цІарах гІо дехахъ - гІо делаша цунна. Нагахъ шайга цхъамма АллахІан цІарах кхайкхинехъ - жоп лолаша цунна (гІолаша кхайкхиначу). Нагахъ шайна цхъамма дика динехъ - дуьхъал дика делаша цунна. Нагахъ шайн дуьхъал дан дика ца хилахъ - доІа делаша цунна, (цо шайна дина дика) декхна хир ду аьлла хетталц» («сахъихъ» хъадис ду, Абу Дауда а, Насаис далийна. Абу Дауд: 1672, ан-Насаи: 5/82, Ахъмад: 2/68, 99, ибн Хъиббан: 2071, ал-Хъаким: 1/4126, «сахъихъ» хъадис ду).

56-гІа дакъа. АллахІан юьхъа дуьхъа ялсамани бен еха цамагар

Жабир бин ІабдуллахІа дийцина, АллахІан элчано (АллахІера кѣинхетам а, маршо а хуълда цунна) элира аьлла:

«АллахІан юьхъа дуьхъа цхъа ялсамани йоцург еха магац» (хІара хъадис Абу Дауда далийна: 1671, заьІапа хъадис ду).

57-гІа дакъа. «Нагахъ санна...» аларан хъокъехъ

Сийлахъ-Везачу АллахІа аьлла:

«Цара олу: «Нагахъ хІокху гІуллакхан хъокъехъ вайн карахъ цхъа хіума хиллехъара - кхузахъ дайъина хир дацара вай»» («Али-Имран», 154)

Сийлахъ-Везачу АллахІа аьлла:

«Шаьш цІахъ баьхкиначу хенахъ шайн вежаршка аьлла берш: «Цара тхоьга ладоегІна хиллехъара - байъина а хир ма бацара уьш»» («Али-Имран», 168).

Муслиман «Сахъихъ» жайнахъ даладо Абу Хиурайрас дийцина хъадис, АллахІан элчано (АллахІера кѣинхетам а, маршо а хуълда цунна) шега элира аьлла:

«Хъайна пайда бохъун долучуьнгахъ - къар ца луш хила, АллахІера гІо а деха, хіуьа хилча а, вуха а ма вала. Нагахъ хъоьца цхъаь нисделлехъ, ткъа ахъа ма олийла: «Нагахъ ишта-вуьшта дина хиллехъара - ишта а, вуьшта а хилла хир ма дара». Иштта ала: «АллахІан кхиэл ю, Цо дан а ди Шена ма-лаъара», хІунда аьлча «нагахъ санна...» (бохучо) шайтІанан хІуьмалгашна аьттонан (неІарш) схъайоьллу».

58-гІа дакъа. Махана сийдоцурш дийцар дихкина хилар

Убай ибн КаІба (АллахІ реза хуьлда цунна) дийцина, АллахІан элчано (АллахІера кьинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла:

«Махана сийдоцурш ма дийца (барт ма бетта). Нагахь шайна цуьнгахь вониг (я шайна цадезарг) гахь, ткъа аша ала: «Я, АллахІ, бакъдолуш, хІокху механ дика доьху оха хьоьга, цо шеца дохьуш долу дика а, цуьнга и дан омра дина хилла долу дика а. Хьоьца ларло тхо хІокху механ вонах а, цо шеца дохьуш долучу вонах а, цуьнга и дан омра дина долучу вонах а» (хІара хьадис «сахьихь» дарж долуш ду аьлла Тирмизис: 2253).

59-гІа дакъа. АллахІан Дешан хьокъехь

Сийлахь-Везачу АллахІа аьлла:

«АллахІан хьокъехь зуламе ойланаш йира цара, жехІалаллин хенахь санна, олуш: «ХІокху гІуллакхехь цхьа а дакъа лацар дан а дуй, ткъа, вайн?». Ала: «Дерриге гІуллакхаш – АллахІан ду». Шайлахь хьулдо цара хьуна гучадоккхуш доцург, олуш: «ХІокху гІуллакхехь тхан карахь (дакъалацар долуш) цхьа хІума делахьара, кхузахь дайъина а хир ма дацара вай». Ала: «Шу (ара ца довлуш) шайн цІахь Іийна хиллахьара а, шайна бала боьгІна берш, билггал, арабевр ма бара шайна цигахь эга яздиначу меттигашка, АллахІа зуьйр а ма дара шун дегнашкахь дерг, цІан а дийр ма дара шун дегнашкахь дерг». АллахІ хууш ву дегнашкахь дерг» («Али-Имран», 154).

Сийлахь-Везачу АллахІа аьлла:

«...АллахІан хьокъехь вониг моьттуш берш - кхолламан харцахьаралла йогІур ю цаьрга» («Ал-Фатхь», 6).

Хьалхарачу аятан хьокъахь ибн ал-Къаййима аьлла:

«Цхьаболучу КъурІанан тидархошна гергахь, оцу кепара болучу мушрик нехан зуламечу хетарийн чулацам иштта бу: Сийлахь-Везачо Шен элчанна гІо а ца до, иштта цуьнан гІуллакх дайна (доьхна) дІадер долуш а ду. Кхинболучу тидархошна оцу зуламечу хетарийн чулацам иштта го: хилларг АллахІан къадарца (йозанца) а, Цуьнан хьикматаца а хуьлуш дац. Иштта а тидина: АллахІан хьикматана а, Цуьнан къадарна а инкарло яр - АллахІа Шен элчанан гІуллакх чекхдоккхург хиларна а, Ислам-дин Цо массо динел лакха доккхург хиларна а инкаре хилар ду. Уьш ю и зуламе ойланаш, «Фатхь» суратехь мунепикъашкахь а, мушрикашкахь а хилла ю аьлла юьйцуш йолу.

Боккъалаъ, уьш зуламе ойланаш лерина, хІунда аьлча дуьйцийла йоцуш, царех тера ойланаш ян хьакъ дац хастамечу АллахІан хьокъехь а, Цуьнан хьикматан хьокъехь а, Цуьнан Къамелан а, Цуьнан бакъ йолучу ваІдан хьокъехь а. Шен ойланашкахь гергадуьтуш верг - бакъонна тІехь харцо тоьлур ю, и тоьлча бакъо яйна дІа а ера ю, иштта мел хуьлуш дерг АллахІан кхиэлаца а, Цуьнан къадарца а хуьлуш хиларна инкарло еш верг а, я Цуьнан къадар и бахъанехь хастам бан хьакъ долуш кІорггечу хьикматаца дозуш хиларна инкарло еш верг а, иштта мосо хІума хьелаш нисдаларца доьзна ду бохуш, и тІечІагІдеш верг а - уьш ю уьш и керстанийн зуламе ойланаш. Ма Іазап хир ду-кха цатешначарна жоьжагІатин цІергахь!

Дукхаха болучу нехан АллахІан хьокъехь зуламе ойланаш ю - шайн дахарехь царна шайна я кхечарна тІехуьттуш долучуьнан Іаткъамца. Ишттачу зуламечу ойланех

хьалхавер вац - АллахІ а, Цуьнан цІераш а, Цуьнан куьцаьш а девзина верг бен, иштта Цуьнан хьикматана а, хастамна а бахъана хиларах кхеташ верг бен.

ХІора хьекъалечу стага ойла йойла-кха оцуьнан, АллахІан хьалха тоба а дойла-кха цо, шен Делах хилла йолучу шен зуламечу ойланашна Деле шена гечдар а доьхийла-кха цо...

Хьаьнга а цхьаьнга ахьа хаьттича, хьуна цуьнгахь карор ма дара - къадарна Іоттар яр а, цунна дуьхьалтохам бар а. Массара олу: хила иштта хила дезаш дара, ткъа хилларг вуьшта ду. Къадарна латкъамаш бар дуккхаь дерг а ву, кІеззиг дерг а ву. Цундела хьо талла ахьа, ишттачу хамталлех хьалхаваьлла вуй-те хьажа? Нагахь цуьнах хьо хьалхаваьллехь - инзаре боккхачу баланах хьалхавер ву хьуна хьо. Иштта ца валахь - хьуна кІелхъаравала гуш кхин аГІо а бац суна».

60-гІа дакъа. Къадар харц дечеран хьокъехь

Ибн Іумара аьлла: «Аса дуй буу ибн Іумаран са Шен карахь долучух: царех цхьаьннан муьлххачуьнан а Ухьуд ломмал дукха деши хилча, (ша боллу и бахам цо) АллахІан новкъахь харже баьккхича а - АллахІа къобалбийр болуш ма бац и цуьнгара, къадарах иза тешшалц». Цул тІаьхьа ша аьллачу оцу шен дешнашна тоьшаллина далийра цо пайхамара (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) аьлларг: «Иманан дух - хьо тешар ду: АллахІах а, Цуьнан малекех а, Цуьнан жайнех а, Цуьнан элчанех а, тІахъарачу дийнах (эхартах) а, къадарах а, - цуьнах дика долучух а, иштта вон долучух а» (хІара хьадис Муслима дийцина).

Іубадат ибн ас-Самита шен кІанте элира аьлла, дийцина: «ХІай, сан кІант, баллане а иманан чам хаалур ма бац хьуна - хьуна хаьалц: хьайна хиллачу бохамах хьо кІелхъаравала йиш йолуш ца хилла хилар а, хьайх тІехтилла (бала) хьайга бан йиш йолуш ца хилла хилар а. АллахІан элчано (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) олуш хезна ву со: «АллахІа хьалхара кхоьллинарг къолам бу. «ДІаязде!» - аьлла ома дина Цо цуьнга. (Къоламо) хаьттина: «Сан Дела, хІун язде аса дІа?»». (Сийлахь-Везачо) аьлла: «Дерриге хІуманан къадарш дІаязде, къематде хІутту хан кхаччалц». ХІай, сан кІант, АллахІан элчано (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) иштта олуш хезна ду хьуна суна: «Шен дега тешамаш иштта а доцуш велларг [къадарах тешна а воцуш велларг] - иза соьх вац» (Абу Дауд: 4700).

Ахьмадехь долучу ривайатехь дуьйцу:

«Сийлахь-Везачу АллахІа хьалхара кхоьллинарг къолам бу. Цо цуьнга «ДІайазде!» аьлла, ома дина. Оцу сохьта цо дІаяздина къематде кхаччалц мел хиндерг».

Ибн ВахІабехь долучу ривайатехь дуьйцу, АллахІан элчано (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла:

«Къадарах тешна воцург, цуьнан диканах а, вонах а - АллахІа цІергахь вагор ву».

«Ал-Муснад» (жайнахь) Ахьмада а, «ас-Сунан» (жайнахь) ибн Мажата а даладо ибн ад-Дайлама дийцира аьлла: «Убай ибн КаІб волучу а веана, аса элира цуьнга: «Сан дагчохь цхьа хІума дукха хьийзаш, къадарах со шек вохуш. Дийцахьа суна цхьаь, АллахІа дІадаккха тарлора-кха и сан дагчуьра». Цо аьлла: «Ахьа АллахІан новкъахь Ухьуд лам санна дукхачу дешех харж яхь а - АллахІа хьоьгара къобал-м дийр дац хьуна иза, къадарах хьо тешшалц а, хьуна хаьалц а: хьайна хиллачу баланах кІелхъара вала хьан йиш ца хилла хилар а, хьайх тІехтилла болу бала хьайга бан йиш йолуш ца хилла хилар а. Нагахь хьан валар нисделлехь, иштта долучух (дог) тешна а доцуш, - жоьжагІатин

охІлина юккъехъ хир ма вара хьо». Цул тІаьхъа ІабдуллахІ ибн МасІуд а, Хъузайф ибн ал-Йаман а, Зайд ибн Сабит а волучу вахара со. Цара массара а изза дийцира соьга (Пайхамарера (АллахІера кѣинхетам а, маршо а хуьлда цунна) «сахъихъ» дарж долу хъадис ду, «ас-Сахъихъ» жайнахъ ал-Хъакима далийна. Ахъмад: 5/182, Абу Дауд: 4699, ибн Мажата: 77, цо «сахъихъ» хъадис ду аьлла хІара).

61-гІа дакъа. Суьрташ дохкучеран хьокъехъ

Абу ХІурайрас (АллахІ реза хуьлда цунна) дийцина, АллахІан элчано (АллахІера кѣинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла: «Сийлахъ-Везачу АллахІа аьлла: **«Аса кхоьллиначу кхолламех теро цхъа хІума кхолла гІоьртиначу (стагал а) сов зуламе мила ву?! ХІета, цхъа зингат кхолла цара, я кІен буьртиг кхолла, я мекхан буьртиг кхолла!»** (Бухари: 5953, Муслим: 2111).

Иштта цаьргахъ ду Іайшата дийцина хъадис, АллахІан элчано (АллахІера кѣинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла: **«Къематдийнахъ уггарех къиза Іазап лун дерш - (АллахІан) кхолларехъ АллахІах тера лела гІерташ берш бу»** (Бухари: 10/325, Муслим: 2106, 92).

Ибн Іаббаса (АллахІ реза хуьлда цаьршинна) дийцина, АллахІан элчано (АллахІера кѣинхетам а, маршо а хуьлда цунна) олуш хезна шена аьлла: **«Сурт мел дуьллуш верг - жоьжагІатахъ хир ву. Цо мел диллиначу суьртан цІарах цунна Іазап лун долу цхъацца са кхуллур ду жоьжагІатахъ».**

Ибн Іаббаса аьлла: **«Нагахъ хьо дилланза Іаш вацахъ - диттийн а, иштта чохъ са доцучу хІуманийн а (суьрташ дахка)»** (Бухари: 2225, Муслим: 2110).

ІабдуллахІ бин Іаббаса (АллахІ реза хуьлда цаьршинна) дийцина, АллахІан элчано (АллахІера кѣинхетам а, маршо а хуьлда цунна), олуш хезна шена аьлла: **«Дуьненахъ (муьлхха а) цхъа сурт диллиначунна - къематдийнахъ цунна чу са диллар декхар дина тІедожор ду, ткъа цуьнга дилла а лур дац и (цкъан-цкъа а)!».**

Абу-ал-ХІаййаж Хъаййан бин Хъусайна дийцина: «(Цкъа) Абу ТІалибан кІанта Іелас (АллахІ реза хуьлда цунна) элира соьга: **«Хьо а вахийтий аса, шен хенахъ АллахІан элчано (АллахІера кѣинхетам а, маршо а хуьлда цунна) со вахийттина йолу Іалашо эцна? Цхъа а сурт ма дита - дІадайъанза, я цхъа а (лаьтта тІехула) айделла каш а ма дита - лаьттаца дІанисданза»** (Муслим: 969).

62-гІа дакъа. Дуйнаш дукха дааран хьокъехъ

Сийлахъ-Везачу АллахІа аьлла:

«Шайн дуйнаш ларде» («ал-МаидахІ», 89).

Абу ХІурайрас (АллахІ реза хуьлда цунна) дийцина, АллахІан элчано (АллахІера кѣинхетам а, маршо а хуьлда цунна) олуш хезна шена аьлла: **«Дуйно юхку хІума дІаоьцуьйту (дІадйохуьйту), амма цуьнах тІедогІург хІаллакдо [цуьнгара беркат дІадоккху]»** (Бухари: 4/266, Муслим: 1606, Абу Дауд: 3335, Насаи: 7/246).

Салмана дийцина, АллахІан элчано (АллахІера кѣинхетам а, маршо а хуьлда цунна) олуш хезна шена аьлла: **«Кхаа (тайпана) адамашца АллахІа къамел дийр дац [къематдийнахъ], цІан а бийр бац Цо уьш [къинойх], лазош долу Іазап а хир ду царна. Уьш бу: зина дина волу воккха стаг а, кура волу къехо а, шен махлелоран гІуллакхехъ АллахІан цІе йохург а»** (АллахІах дуй биъна а бен хІума эца а ца оьцу цо, АллахІах дуй биъна а бен

хІума йохка а ца юхку цо) (ХІара хъадис «сахъихъ» иснад йолуш ТІабарис дийцина. «Ал-Кабир» ТІабари, «ШуІаб ал-Ийман» БайхІакъи, ХІайсами: 4/78, «сахъихъ» хъадис ду).

Имран бин ал-Хъусайна (АллахІ реза хуълда цаършинна) дийцина, пайхамара (АллахІера къинхетам а, маршо а хуълда цунна) элира аьлла: **«Сан умматах диканиш - сан заманхой хир бу, тІаккха - царна тІаьхараниш хир бу, ткъа тІаккха – царна тІаьхараниш хир бу»**. Имрана аьлла: «Билггал, дага догІуш вац со, и дешнаш пайхамара (АллахІера къинхетам а, маршо а хуълда цунна) юх-юха а мосазза элира – шозза я кхузза. (Цул тІаьхъа элира цо): **«Царел тІаьхъа цхъа нах хир бу, тоьшаллаш деш - тоьшаллина тІеозийна а боццушехъ, тешам боцуш тешнабехке а хир бу уьш, нузарш а дийр ду цара - амма (уьш) кхочушдийр дац цара. Берстина а хир бу царна юккъехъ дуккха а»** (Бухари: 2651, Муслим: 2535).

Оцу хьокъехъ ибн МасІуда а дийцина, пайхамара (АллахІера къинхетам а, маршо а хуълда цунна) элира аьлла: **«Нахах диках берш – сан нийсархой (заманхой) бу, тІаккха – царна тІаьхъабогІурш, ткъа тІаккха – царна тІаьхъабогІурш. Царел тІаьхъа цхъа нах гучабевр бу - церан тоьшалла дуй баарал хьалха а лелхаш, церан дуйнаш тоьшаллел хьалха а лелхаш»** (Бухари: 13/16).

ИбрахІим [ан-НахаІис] дийцина:

«Тхо кегийра долучу хенахъ тхуна юккъера тоьшалла диначунна а, ваІда йиначунна а еттара».

63-гіа дакъа. АллахІан а, Цуьнан элчанан а (АллахІера къинхетам а, маршо а хуълда цунна) гІоьнна кІел лацаран хьокъехъ дийцинарг

Сийлахъ-Везачу АллахІа аьлла:

«АллахІаца биначу бартана тешаме хила. Шаьш и барт биначу хенахъ, чІагІонаш а ма йохае, шаьш уьш йиначул тІаьхъа: АллахІ ма виний аша шайн юкъархо. Боккъалаъ, АллахІ хууш ву аша дийриг!» («ан-Нахъл», 91).

Бурайдас дийцина:

«Эскарна я тобанна тІе буьйранча хІотточу хенахъ АллахІан элчано (АллахІера къинхетам а, маршо а хуълда цунна) цунна весет дой тІедуьллур: АллахІах кхерар а, шеца цхъаьна болучу бусалба нахаца дика хилар а. Цо элира цуьнга:

«Новкъа довла шайна гІазоте АллахІан цІарца. АллахІаца керстаналла диначарна дуьхьал тІом бе аша. ГІазоте новкъа довла шайна, ва амма массарна а юккъехъ нийсонца дІаеккъалц - хІонсаш дола а ма ерзае, барташ а ма дохаде, байьиначеран декъий сийсаз а ма даха, бераш а ма дайъа.

Мушрикех болучу хьайн мостагІашна хьо дуьхьал кхетча, кхаа хІумане кхайкха беа ахъа уьш. Нагахъ царех муьлхха а цхъаъ цара къобалдахъ - цаьргара и къобал а дай, паргІат бита ахъа уьш.

Цкъа хьалха Ислам-дине кхайкха ахъа уьш - нагахъ цара и тІеэцахъ, маьрша бита ахъа уьш.

Цул тІаьхъа мухІажарш (Іаш) болучу дІакхалхаре кхайкха ахъа уьш - нагахъ цара и дахъ, уьш мухІажарийн йоллу ерриге бакъонаш йолуш хирг хилар а, иштта мухІажарашна тІехъ доллу дерриге декхарш долуш хирг хилар а дІадовзийта царна.

Нагахь уьш цига дІакхалхарна дуьхьал хилахь - дІадовзийта царна: царан хьал кхинболучу могІарерачу бусалба Іаьрбийн санна хир дуйла, вуьшта аьлча: Сийлахь-Везачу АллахІан хьукма лелаш хир ду царна. ХІонсах а, файъах а дакъа а кхочур дац царна, нагахь цара бусалба нахаца цхьаьна жихІад ца дахь. Нагахь уьш (цунна а) дуьхьал хилахь - жийат [син цІарах а, лаьттах а ясахх] еха цаьргара. Нагахь уьш цунна берта багІахь - цаьргара и къобал а дай, паргІат бита ахьа уьш. Нагахь уьш цунна а дуьхьал хилахь - тІом бе цаьрца, АллахІера гІо а доьхуш.

Нагахь айхьа гІопанна чохьа болучу мостагІашна го лаьцнехь, ткьа царна шаьш ахьа АллахІан а, Цуьнан элчанан а гІоьнна кІел лацар а лаахь - ма ло ахьа царна АллахІан а, Цуьнан элчанан а гІоьнна кІел лацаран чІагІо. Хьайн а, хьайца болучу нехан а гІоьнна кІел лаца ахьа уьш, хІунда аьлча, нагахь ахьа а, хьобца болучу наха а царна дан хьакъ доллу дола ца дахь - иза жимоха къа хир ду, АллахІан а, Цуьнан элчанан а доланна кІел лацаран чІагІо цаларъярал а.

Нагахь ахьа го лаьцначу гІопанна чохь болучу мостагІашна шаьш АллахІан хьукманна кІел балор лаахь - АллахІан хьукманна къел ма балабе ахьа уьш. Хьайн хьукма даржаде ахьа царна тІехь, хІунда аьлча хьуна ма ца хаьа хьобга царна тІехь АллахІан хьукма хІотталур ду я дац» (Муслим: 1731).

64-гІа дакъа. АллахІан цІарах чІагІо яр

Жундаб ибн ІабдуллахІа (АллахІ реза хуьлда цунна) дийцина, АллахІан элчано (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла: «Цхьана стага мохь туьйхира: «АллахІах дуй ма буу аса: хьенахана (иштта оцунна) АллахІа гечдийр ма дац!». ТІаккха Сийлахь-Воккха а, доллучуна ницкъ кхочуш а волчу АллахІа аьлла: «**Мила ву и Сох дуй кхуллуш верг: Аса хІенехана гечдийра дац аьлла? ХІинцале а гечди Аса цунна, хьан ерриге Іамалш йоха а йи Аса**» (Муслим, 2621).

Абу ХІурайрас дийциначу хьадисехь аьлла: «**И (дешнаш) аьлларг Іабид - (Далла дуккха а гІуллакх деш стаг) хилла ву**». Цул тІаьхьа ша аьллачунна тІетуьйхира Абу ХІурайрас: «**Цхьа дош бен дацара цо аьлларг, амма цо хІаллакдира цуьнан дуьненара дахар а, эхарт а**».

65-гІа дакъа. Шен кхолламашна хьалха АллахІе юкъара хилар деха цамагар

Жубайр ибн МутІима (АллахІ реза хуьлда цунна) дийцина: «Цкъа цхьана Іаьрбичо, пайхамарна тІе а веана, элира: «ХІай, АллахІан элча! Адамийн гІора дайна, бераша а мацалла хьобгу, берриге бахамаш а хилла хІаллак. Хьайн Деле догІа дехахьа вайна. Оха, боккъалаь, АллахІ юкъарлонча во тхуна а, хьуна а юккъехь - хьобга тхуна Цуьнга доІа дайтаран дуьхьа, хьо а юкъарлонча во оха тхайна а, Цунна а юккъехь - хьобга тхайна Цуьнга доІа дайтаран дуьхьа». Пайхамара мохь туьйхира: «**СубхьаналлахІ! СубхьаналлахІ! [Массо а кхачамбацарех цІена ву АллахІ]**». Юх-юха а олуш, бехира цо и, цуьнан резавацар асхьабийн яххьашкахь гучудаллалц. ТІаккха элира цо: «**Дакъаза ма вала хьо! АллахІ мила ву мукъа а хайий хьуна?! АллахІан вокхалла-м тІехдоккха дай, муьлхха а Цуьнан кхолламашна хьалха Цуьнан дехар дехарал**» (хІара хьадис дийцинарг Абу Дауд ву: 4726, гІийла иснад а йолуш).

66-гІа дакъа. Пайхамара (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) Тавхьидан бежалла лардарах а, цо ширкан некъашна дуьхьалонаш хІитторах а лаьцна

ІабдуллахІ ибн аш-Шиххира (АллахІ реза хуьлда цунна) дийцина: «Бану Іамир тайпанан тобанехъ пайхамар (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) волучу вахара со. Оха элира цуьнга: «ХІай, тхан эла!». (Оцунна жоп луш пайхамара) элира: **«Эла – Сийлахь-Веза а, Беркате а волу АллаhІ ву»**. ТІаккха оха элира: «ХІай, тхоьх уггаре а ларамениг, уггаре а сийлахьниг!». Пайхамара элира: **«Шайн дешнаш-м ала (я цхьадолу шаьш эриг-м ала), амма шайтІане шаьш тила ца дайта шайн аларшкахь (чІогІа) тергаме хила»** (ХІара хьадис Абу Дауда «жаййид» лоруш йолучу иснадаца дийцина. Абу Дауд: 4806, Ахьмад: 4/25; «сахьихъ» хьадис ду).

Анаса (АллахІ реза хуьлда цунна) дийцина: «Цхьана наха элира: «ХІай, АллаhІан элча! ХІай, тхоьх уггаре диканиг, тхоьх уггаре дикачуьнан кІант! ХІай, тхан эла, тхан элан кІант!». Пайхамара элира: **«ХІай, нах! Шайн дешнаш-м ала, амма шайтІано Іехорах ларлойлакх шу! Со – Мухьаммад, АллаhІан лай а, Цуьнан элча а ву. Децац суна аша со вазвар (хестор), Сийлахь-Веза а, доллучунна ницкъ кхочуш а волучу АллаhІа суна еллачу меттигал а сов даьккхина»** (ХІара хьадис «жаййид» лоруш йолучу иснадаца ан-Насаис дийцина. Ахьмад: 3/153, иштта 241; «сахьихъ» хьадис ду).

67-гІа дакъа. АллаhІан Дешан хьокъехъ

Сийлахь-Везачу АллаhІа аьлла:

«АллаhІ ца лери цара хьакъ долучу кепара, ткъа дерриге латта Цуьнан цхьа кана хир ду къематдийнахъ, стигланаш Цуьнан аьтту куьйгахъ хьарчийна хир ю. Цара Цуьнца нисбечу накъостех тІехцІена а, сийлахь а ву И» («ал-Ахьзаб», 67).

Ибн МасІуда (АллахІ реза хуьлда цунна) дийцина: «Цкъа цхьана жуьгтийн Іилманчо, пайхамар (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) волучу а веана, аьлла: «ХІай, Мухьаммад! АллаhІа стигланаш цхьана пІелга тІе дІатариййр ю аьлла ма ду тхан, латтанаш – вукхунна тІехъ, дитташ – кхоалгІачунна тІехъ, хиш – боьалгІачунна тІехъ, хьал-бахам – пхьоьалгІачунна тІехъ, берриге а бухабисина Шен кхолламаш – ялхалгІачунна тІехъ. ТІаккха эра ду Цо: **«Со ву – Паччахъ»**. Пайхамар (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) велавелира, кхетаман кхела гуча а йолуш, оцу Іилманчо аьллачунна реза хилла. Цул тІаьхьа (хІара аят) дийшира цо: **«АллаhІ ца лери цара хьакъ долучу кепара, ткъа дерриге латта Цуьнан цхьа кана хир ду къематдийнахъ ...»** (Бухари: 8/423, иштта 13/397, Муслим: 2786, Ахьмад: 1/457, Тирмизи: 3239).

Муслимехъ долучу ривайатехъ аьлла:

«...ткъа лаьмнаш а, дитташ а – цхьана пІелга тІехъ хир ду. Цул тІаьхьа уьш дега а дина, эра ду Цо: «Со ву – Паччахъ! Со ву – АллаhІ!».

Бухарис далийначу ривайатехъ аьлла:

«...стигланаш цхьана пІелга тІе дІатариййр ю, хиш а, хьал-бахамаш а - вукхунна тІе, берриге а бухабисина Шен кхолламаш – кхоалгІачунна тІехъ...».

Муслима даладо пайхамаран (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) дешнаш, ибн Іумара дийцина хилла долу: «АллаhІа къематдийнахъ стигланаш хьарча а йина Шен аьтту кара оьцур ю. ТІаккха эра ду Цо: **«Со ву – Паччахъ. Мичахъ бу и берриге кураллин а, дозаллин а дай?»**. Цул тІаьхьа, дерриге ворхІ латта дІа а хьарчийна, аьрру кара сха а эчна, эра ду Цо: **«Со ву – Паччахъ. Мичахъ бу и берриге кураллин а, дозаллин а дай?»** (Муслим: 2788).

Ибн Іаббаса аьлла:

«ВорхІ стигал а, ворхІ латта а Къинхетамечуьнан кераюккъе тарло - шух муьлххачу а цхьаьннан каряхь кІоллин буьртиг дІатарбаларе тера».

Ибн Жарира аьлла:

«Йунуса [ибн Іабд ал-АІласа] дийцира суна ибн ВахІабера, ибн Зайдера, цуьнан дас дийцина хьадис дара аьлла, АллахІан элчано (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла: **«ВорхІ стигал Курсаца юьстича, турсана чутесначу ворхІ дирхІамах тера ю».**

Цо дийцина, Абу Заррас (АллахІ реза хуьлда цунна) дийцина, «АллахІан элчано олуш хезна шена аьлла: **«Іаршаца дуьстича Курс - йист йоцучу аренга кхоьссиначу аьчкан чІагарх тера ду».**

Ибн МасІуда дийцина:

«Дуьненан стигална а, цунна тІехуларачу стигална а юккъехь – пхи бІе шо ду. Иштта хІора стигалара вукхуьнга кхаччалц (йолучу юкьяметтиган геналла) - пхи бІе шо ду. ВорхІалгІачу стигалний, Курсанний юккъехь а – пхи бІе шо ду, ткъа Курсанний, хинний юккъехь а – иштта пхи бІе шо ду. Іарш - хина тІехь ю, ткъа АллахІ - Іаршана тІехула Ву, аша дечух цхьа а хІума къайлаха дац Цунна».

(И хьадис далийна ибн МахІдийс - Хьаммад ибн Саламера, Іасим ибн Бахдалера, Зирра ибн Хубайшера, ІабдуллахІ ибн МасІудера. Цуьнах тера хьадис далийна ал-МасІудис а - Іасимера, Абу Ваилера, Іабдуллера. Хьафиз аз-ЗахІабис (АллахІа къинхетам бойла цуьнах) аьлла: «И хьадис тхуна тІекхьачна ду дуккхьачу нехан зІенашкахула»)).

Іаббас ибн Іабд ал-МуттІалиба дийцина, цкъа АллахІан элчано (АллахІера къинхетам а, маршо а хуьлда цунна) элира аьлла: **«Стигалний, лаьттаний юккъехь мел гена юкь ю хабий шуна?».** Оха элира: «Цуьнах дерг хууш АллахІ а, Цуьнан элча а ву-кха». (Пайхамара) элира: **«Цаьршинна юккъехь пхи бІе шеран некъан юкь ю, (кхин дІа) хІора стигална тІера вукху стигална тІе кхаччалца – иштта пхи бІе шо ду. Иштта хІора стигал пхи бІе шеран юкьо дІалаьцна ю. ВорхІалгІачу стигалний, Іаршанний юккъехь хІорд бу, цуьнан бухара тІехуленга кхаччалц йола юкь стигалний, лаьттаний юкь санна а йолуш. Сийлахь-Веза АллахІ оцу дерригенна а тІехула ву, Адаман бераша дечух цхьа а хІума къайлах а дац Цунна»** (Абу Дауда а, кхечара а далийна хьадис ду хІара. Абу Дауд: 4723, 4724, 4725, Тирмизи: 3317, ибн МажахІ: 193, Ахьмад: 1/206, иштта 207).

Хастам бу АллахІана, дерриге Іаламийн Дела волучу!

АллахІа къинхетам а, маршо йолда вайн эла волучу Мухьаммадах, цуьнан доьзалах, цуьнан берриге а асхьабех!

Жайна яздинарг: Мухьаммад ибн Сулайман

Жайна гочдинарг: Турпалан кІант Фарукъ

www.islamannur.org